

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ŽIDLE

Autor diplomové práce: Veronika Tomanová
Čs. armádního sboru 78, 798 11 Prostějov
Učitelství pro I.stupeň Základní školy, 5.ročník
Prezenční studium

Vedoucí diplomové práce: Mgr.A Lucie Tatarová

Konzultant: Mgr. Karla Cikánová

Měsíc a rok dokončení: březen 2009

Prohlášení o původnosti:

Tímto prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně s použitím uvedených zdrojů a s využitím poznatků z konzultací.

V Praze dne 17.3.2007

Podpis *Jomanová*

Poděkování:

Děkuji vedoucí diplomové práce Mgr. A. Lucii Tatarové za cenné připomínky a četné konzultace. Dále upřímně děkuji spolustudentkám a spolubydlícím za trpělivost a cenné rady při realizaci. Rovněž rodičům, kteří mě při psaní a realizaci na dálku morálně podporovali.

Anotace:

Tomanová, V.: Židle/DP/ Praha 2009 – UK, PedF, Kat VV s.78

Popis obsahu:

Teoretická část práce se zabývá vývojem židlí od počátku lidstva až po současnost. V současné tvorbě je zaměřena zejména na výčet designérů a ukázky jejich prací, na nové materiály a technologie používané při výrobě židlí. V didaktické části je ukázka realizace výtvarných řad s žáky I. stupně Základní školy.

Je rozdělena do dvou oddílů, přičemž první je věnován dětem mladšího a druhý dětem staršího školního věku. Poslední část je výtvarná, v níž je naplánováno a zrealizováno akční umění na téma „židle splněných přání“. Práce je doplněna o fotodokumentaci a video na přiloženém CD.

Annotation :

Tomanová, V : Chairs / graduation theses (diplomová práce)/ Prague 2009 / UK, Fakulty of education (pedagogická fakulta) , department of art education.

Abstract :

The theoretical part of my graduation theses deals with the evolution of chairs since the start of man up to the present. In the present production it is especially oriented to listing of designers and exhibition of their work, new materials and technologies used in the production of chairs.

The exhibition of the implementation of creative successions with the pupils from the first stage of elementary school is presented in didactic part. This part is divided into two sections. The first is attended by the pupils of younger school age and the second by the pupils of older school age.

The last part of my graduation theses is creative. Action art on the subject “ The chair of fulfilled wishes “ is planned and realized in this section. My work is accompanied with photos and movies from the realization on the attached CD .

Obsah

Teoretická část

1. Úvod	7
2. Co je to design	7
3. Rozdělení židlí, aneb není židle jako židle	8
4. Historie nábytkářství – židle	9
4.1 Pravěk	9
4.2 Starověk	10
4.3 Středověk	11
4.4 Novověk	12
4.5 Židle v proměnách 20. století	19
4.5.1 Situace ve světě	19
4.5.2 Situace na našem území	23
5. Současnost	26
5.1 Představitelé designu	27
5.1.1 Světoví designéři	27
5.1.2 Zástupci designu u nás	30
5.2 Proměny v materiálech	33
5.2.1 Tradiční materiály	33
5.2.2 Nové materiály	35
5.3 Nové technologie	38

Didaktická část

1. Téma židle ve výtvarné výchově	39
2. Cíle	39
3. Výtvarné řady	40
4.1 Seznam námětů	40
4.2.1 Výtvarná řada „židle - jak se co dělá“	41
4.2.2 Výtvarná řada „hrajeme si se židlemi“	44
5. Realizace	47
5.1 Charakteristika prostředí	47
5.2 Realizace výtvarné řady „židle - jak se co dělá“	49
5.3 Realizace výtvarné řady „hrajeme si se židlemi“	60
5.4 Nerealizované náměty	64
6. Závěr	64

Výtvarná část

1. Úvod	65
2. Inspirační zdroje	67
3. Výtvarná akce	68
3.1 Scénář akce	68
3.2 Nákres místa akce	69
3.3 Fotografie a videozáznam	70
3.4 Reflexe	73
4. Závěr	74

Použité zdroje

75

Seznam příloh na CD

78

1998

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

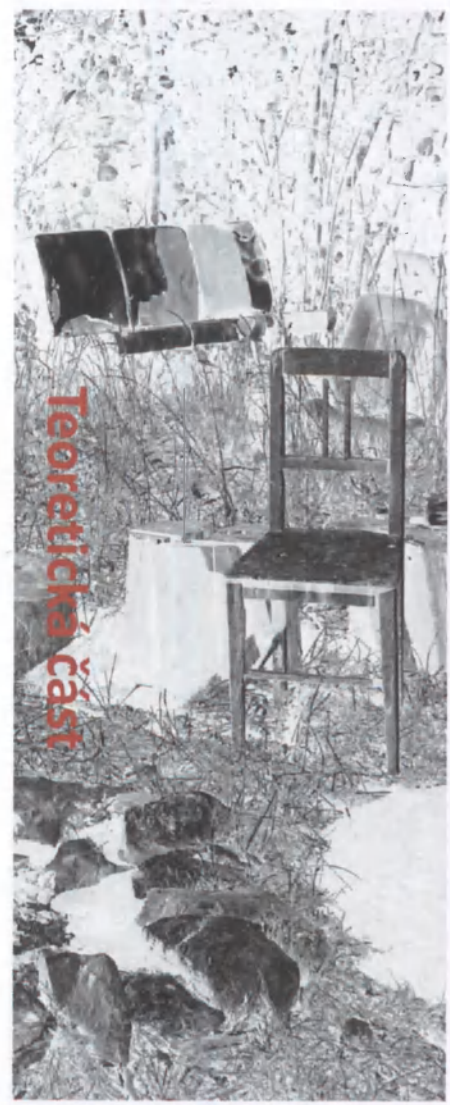
1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Praktická část
4. Závěr

Teoretická část

1. Úvod

Židle je nejen kusem velmi potřebného nábytku. Židle je mnohem víc. Mnohdy je uměleckým dílem, jindy zase nezbytnou součástí našeho života. Na židli strávíme více než polovinu našeho života.

Se sezením jsou spojené nejen příjemné chvíle, kdy si potřebují naše nohy odpočinout, ale i věci nepříjemné. S přílišným sezením přichází i různé nemoci, které jdou ruku v ruce s novou dobou a se sedavými zaměstnáními.

Židle od prvopočátku prošla velkým vývojem. V pravěku neexistovala a postupně se objevovaly požadavky na její vznik. Od dob pravěku se změnil nejen její vzhled, materiály, ale i technologie její výroby. Stala se nezbytnou součástí našich životů. Bez ní bychom, s nadsázkou, snad nemohli žít.

2. Co je to design

Podle Sutnara musí design „syntetizovat střet konfliktních prvků, jako je funkce a forma, užitnost a krása, racionální a iracionální. Výsledkem je nový fenomén, který musí vést k větší intenzitě vnímání a chápání.“

Flusser: „Design(...) předvádí, že se látka (...) začíná ukazovat až když je in-formována (stává se fenoménem). A tak je látka v designu (...) způsobem jak se formy zjevují.“

L.Válek: „Design je součástí života, nedá se mu vyhnout.“

Slovo "design" bylo prvně použito v souvislosti s průmyslem až koncem 19. století. Jednoduše řečeno, jedná se vlastně o specifickou formu umění, která se promítla do komerční (spotřebitelské) sféry.

Design je všudypřítomný:

Jan Čapek – láhev Mattoni

Petr Babák – grafický design přebalu knihy

Klára Nadehlínská – kolekce šatů

Cílem **designu** je co nejúčelněji propojit funkční a estetickou složku navrhovaného předmětu. Využívá při tom ve velké míře nové materiály a technologie. Termín design může označovat jak činnost, při které určitý produkt vzniká, tak výsledný produkt této činnosti.

3. Rozdělení židlí, aneb není židle jako židle

Židle není jen ona stolička v kuchyni, ale existuje spousta typů židlí. Ať je to klasická jídelní, barová, houpací, školní, kancelářská nebo konferenční židli. Židle respektující ergonomii našeho těla, zubařská, rybářská, „stohovatelná“, divadelní či sedačka tramvajová. Z toho bychom mohli vyvodit, že židle má nepřeborné množství přívlasků a tedy i mnoho možností využití.

Rovněž název židle není jediný, který se užívá. Židle má spoustu tváří a tedy i velké množství pojmenování: Stolička, podnožka, trůn, lenoška, sofa, verpánek, lavice, štokrle, trojnožka, křeslo, sedačka, sesle, taburet, ušák, židlička, lavička a další. Všechna tato pojmenování náleží sedacímu nábytku, tedy židlím.

Různé typy židlí:
Zubařské křeslo

Lavička

Tramvajová sedačka

4. Historie nábytkářství – židle

Přestože vývoj židlí je neoddelitelnou součástí historie nábytkářství, pokusím se v následujících kapitolách od nábytku její vývoj oddělit.

4.1 Pravěk

První vybavení "nábytkem", resp. mobilním zařízením, které lidem zpříjemňovalo pobyt, lze nacházet současně s prvními lidskými sídly. Již v pravěku byly jeskyně vybavovány různými sedátky kolem ohniště a prostory na spaní kožešinami nebo i mořskou trávou. Materiálem, který se v té době používal k vybavení, ale i stavbě obydlí, byly sbíraný, popř. opracovaný přisekávaný kámen a stejným způsobem opracované dřevo. Kámen byl ale také využíván k výrobě nábytku.

Mnohem běžněji než kámen bylo jak na stavbu, tak na vybavení sídel, používáno dřevo. Ve starší době kamenné, vytvořil člověk různé nástroje, kterými dřevo opracovával. Když se při rozdělování ohně podařilo vytvořit otvor, vznikla tak možnost prvního pevného spoje. Díky těmto spojům mohly vznikat první stoličky. Toto vše jsou jen pospojované hypotézy odvíjející se z archeologických nálezů.

Neolitický dům s původním nábytkem

4.2 Starověk

Z období starověkého Egypta máme doloženy nálezy prvních typů sedacího nábytku vůbec. Typické byly sedačky s vyplétaným koženým nebo pevným sedákem a sedačky skládací s opěradlem či bez opěradla. Křeslo se objevuje asi kolem roku 1500 př.n.l., z počátku jen jako sedadlo pro vznešené, tzv. trůn. Materiálem, z něhož se v tomto období vyráběl veškerý nábytek, bylo především dřevo a to dřevo dýhované. Dále se používaly rámové konstrukce s dřevěnými výplněmi, intarzie barevným dřevem, kovem, perletí i slonovinou. Nábytek z obyčejného dřeva byl natírán nebo malován.

I přes tento kvalitní druh opracování dřevo podléhalo zkáze a kvůli špatným klimatickým podmínkám středomoří se jich do dnešní doby mnoho nedochovalo. Zajímavostí je, že faraonové byly spolu s věcmi denní potřeby, tedy i s židlemi, pohřbíváni, aby je mohly v posmrtném životě užívat.

Nábytek z období antiky se zachoval rovněž jen ojediněle. Víme však, že řecká domácnost již znala hlavní kusy nábytku. Dokládají to především nepřímé prameny, např. vázy zobrazující podrobně život tehdejší doby, anebo kamenné reliéfy, na nichž jsou postavy sedící na různých židlích. Nejobvyklejším sedacím nábytkem byla sedátka bez opěradla, s oblými, dolů se zužujícími nohami, a židle s opěradlem, častá je stolička a slavnostní křeslo, jakýsi trůn.

Obvyklým sedacím nábytkem ve vyšších společenských vrstvách byla pohodlná židle s kruhovým opěradlem tzv. klismos, určená zvláště ženám, které se věnovaly domácí práci.

Nákresy egyptského nábytku

Egyptská židle (15 st. p.n.l.)

V helénské době se objevuje u křesel s kruhovým opěradlem i dřevěná podložka pro oporu zad.

V zařízení římských domů objevujeme další typy nábytku. Sedacího nábytku v domě nebývalo mnoho a sloužival většinou jen ženám. Běžná byla především dřevěná nebo bronzová stolička s čalouněným sedadlem a nízká podnožka. Skládací židle byla čestným sedadlem stejně jako tzv. katedra. Obyčejná lavice se považovala, podobně jako u Řeků, za sedadlo sluhů a otroků. Naproti tomu čalouněné sedadlo o šířce dvou sedadel, tzv. bisellium, sloužilo jako čestné sedadlo pro jednotlivce, většinou pána domu.

Vývoj nábytku v tomto období byl ukončen rozpadem Římské říše. (7. Svojtka a Co, Encyklopedie nábytku 2000)

4.3 Středověk

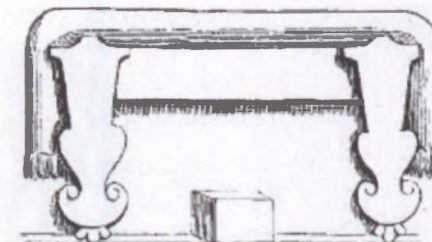
Románský a raně gotický nábytek byl hrubý a těžký, veškeré vnitřní vybavení obytných místností v raném středověku bylo jednoduché a účelné. V nižších společenských vrstvách se k sezení používaly jednoduché lavice, které sloužily zároveň i na spaní. V bohatších domácnostech byly i lavice s opěradlem a područkami. Lavice také bývaly v okenních i jiných výklencích, jako čalounění sloužily volné polštáře. Objevují se i stoličky a nízké podnožky. Židle, zvláště křesla, byly určeny pro vznešené osoby a v běžných domácnostech se nevyskytovaly. Materiálem k výrobě židlí bylo výhradně dřevo a to dřevo masivní bez povrchových úprav zdobené vyřezávanými motivy.

Židle Klismos vyobrazená na váze

Klismos on vase

Římské bisellium

ROMAN BISELLIUM, OR SEAT FOR TWO PERSONS.
But generally occupied by one, on occasions of
festivals, etc.

V průběhu 14. století se sdružováním řemeslníků do cechů zlepšila organizace práce a díky novým technologickým postupům se toto zlepšení promítlo i do výroby sedacího nábytku. Stal se lehčím a díky povrchovým úpravám rovněž odolnějším, uplatňovaly se drobné figurální a ornamentální řezby.

Typickou se stala třínohá židle a křesla s nízkým či s vysokým opěradlem. (7.Svojtka a Co,Encyklopedie nábytku)

4.4 Novověk

S novověkem jde ruku v ruce rozvoj obchodu a náročnější životní styl vyšších společenských vrstev. Vyrůstají nároky na pohodlí a přepych v oblasti bydlení. Nábytek tohoto období vykazuje vysokou řemeslnou úroveň. Vyvíjejí se nejrůznější ozdobné techniky, neobyčejně se zdokonaluje řezbářství a soustružnictví. Objevují se čalouněná křesla, což vedlo ke spolupráci více řemeslníků při jejich výrobě, nejen truhlářů, ale například sedlářů či tkalců. K čalounění se používá jak kůže, tak různé druhy tkanin

a to i tkaniny orientální.

Nejpoužívanějším materiálem v italské renesanci bylo především ořechové dřevo, upravené fermeží a mořením do tmavohnědého tónu, ostatní vzácná dřeva byla materiálem doplňkovým, pouze v podobě intarzie. Honosnější nábytek byl zdoben malbou, zlaceným štukem, později plastickou řezbou nebo intarzií (barevným dřevem, kostí, kameny, zlacenou kůží). (7.Svojtka a Co,Encyklopedie nábytku 2000)

Inkvizitorská židle

Židle z venkovského panství (kol roku 1550)

Nábytek v ostatních zemích je z různého materiálu, podle místních tradic a dostupného dřeva. Například Porýnský renesanční nábytek je z tvrdého dubového dřeva, řezaného do vysokého reliéfu. Dubu se používá tradičně též ve Flámsku. Ve střední Evropě je obvyklé měkké dřevo, zdobené barevnou intarzií nebo malbou.

V Anglii byla kvalita nábytkářství menší než v Itálii. V domácnostech se k sezení nejčastěji požívaly trojnožky, právo sedět na židli měla pouze hlava rodiny. K čalounění židlí se z počátku užívaly volné polštáře, postupně se přecházelo k čalounění sedáků a opěradel. Nezbytnou součástí zařízení anglického sídla byly pohodlné ušáky rozestavěné kolem krbu.

Typické rozmístění nábytku pro většinu zemí vypadalo takto: podél stěn lavice, které byly čestným místem při stolování, méně čestná místa na malém sedacím pohyblivém nábytku, stoličkách s volným polštářem nebo na židlích. Nejčestnější hostům náležela čalouněná křesla.

V Baroku byla výroba nábytku svěřována nejpopovolanějším umělcům a oceňována právě tak jako malba a plastika. Změna typů židlí probíhala velmi dynamicky a rychle.

Barokní nábytek kromě reprezentace umožnil i větší variabilitu a pohodlí.

Ve Francii se dokonce do výroby židlí odrážela móda, např. Farthingalova židle byla zcela bez područek a to z důvodu objemných šatů dam. Židle, které se vyráběly na dvoře Ludvíka XIV. pod dohledem ministra Colberta v královské manufaktuře dvorního nábytku, byly typické honosným, dokonalým vzhledem, jemnějším soustružením a ozdobným čalouněním. (7 Svojtka a Co, Encyklopedie nábytku

2000)

Renesanční židle potahovaná kůží (konec 16.st)

Renesanční židle (1.pol. 16.st)

Trůn Ludvíka XVI (pol.18.stol.)

Typická byla tzv. „*boulovská marketerie*“ (podle André Charlese Boulle), což je dekorační technika, v kombinaci s mosazí a želvovinou. Zajímavá byla rovněž hierarchie židlí, kdy panovník sedával na židli či křesle bez područek, dvořané na sedátcích

a vévodkyně na skládacích stoličkách. Místo starších vyplétaných sedadel se u francouzského nábytku začíná uplatňovat pevné čalounění. Dvorské křeslo přijímá ochotně i měšťanstvo. Židle se stávají běžným zařízením a začínají se sestavovat několikadílné nábytkové skupiny, předchůdci pozdějších „kompletů“ z 19. století.

Po smrti Ludvíka XIV. roku 1715 jakoby se změnil celý styl života a umění ve Francii. Velký monumentální barokní sloh se zbavuje své pompéznosti, zařízení interiéru se přibližuje měřítku i potřebám člověka.

V Anglii se výhradním materiálem stává dubové dřevo. Rozšířeným typem židle je tzv. „windsorská židle“.

Specifický vývoj sedacího nábytku se projevuje rovněž v Americe, kde je nábytek podřízen více své užité funkci. Styl je jednodušší, praktičtější a časté je využití rákosu na sedák.

V období baroka je stále židle spíše výsadou vyšší společnosti, v jeho závěru židle více zlidověla a již nepředstavovala symbol moci. (7 Svojtka a Co, Encyklopedie nábytku, 2000)

André Charlese Boulle, taburet (1701)

Rokoková židle

V 18. Století se do nábytkářství se promítá touha po co největším pohodlí. V sedacím nábytku se objevuje řada promyšlených typů, jak to odpovídá zdůrazněným potřebám komfortu. V tomto období vznikají prostory určené k lenošení přes den, lenošky

a pohovky. Francie a Anglie v tomto směru udávají tón. Anglická nábytkářská jména Thomas Chippendale, Thomas Sheraton a George Hepplewhite jsou dodnes značkou kvalitního nábytku z 18. století. Jsou významná i proto, že poprvé jde o manufaktury, které rozesílají zákazníkům katalogy a vyřizují i zakázky pro vývoz. Nepracují již tedy pro jednotlivé zákazníky.

Tyto londýnské manufaktury se staly základnou nábytkářského průmyslu příštího století.

Vzhled židlí se mění, mají opět kratší opěradla a jsou uzpůsobené k tomu, aby nepomačkaly krinolínu. Objevují se nová vzácná dřeva jako například palisandr a růžové dřevo, používaná k intarzií. Ve výzdobě se již od počátku století uplatňovaly motivy ryze geometrické.

Ve Francii se ujímají vedoucí pozice dva směry v nábytkářství. *Siege meuble*, což je nábytek, který má určeno své stálé místo a nelze jej přemísťovat a *siege courant*, kterýžto nábytek je přemísťovatelný a v době nepoužívání stojí u stěny. (7 Svojtka a Co, Encyklopedie nábytku, 2000)

Chippendale (18.st)

Sheraton (18.st)

Hepplewhite (18.st)

V Anglii vznikl specifický styl „Queen Anne“, který byl charakteristický návratem ke střízlivosti ve výzdobě. V tomto období vydávaly jednotlivé cechy a manufaktury vzorníky, které putovaly po celé Evropě, čímž docházelo k míšení stylů. Anglické židle se staly vzorem pro celou Evropu a byly napodobovány. Americká varianta stylu „Queen Anne“ spočívala v jeho vykrystalizování, rovněž zde rozvinuly osobitý styl „Chippendale“, pro něhož bylo typické zakončení nohou zvířecími tlapami.

19. století je charakteristické rozšířením měšťanské třídy. Forma nábytku se dostala do souvislosti s architekturou, kdy se tvary nábytku zjednodušily, různě zprohýbané linie a plochy se narovnal. U sedacího nábytku se esovité nohy změnilo do odshora se zužujících štíhlých nohou kruhového nebo čtvercového profilu. Začínají však vycházet první časopisy, zabývající se zařízením bytu, které se spíše považuje za módní krátkodobou záležitost. Vliv módnosti v bydlení hodně sílí.

V Anglii se objevuje charakteristický styl „regentství“, jež čerpal z nákrešů antického Řecka. Typickou je i hromadná produkce židlí a nábytku obecně, která měla negativní dopad na řemeslné provedení, narůstala mechanizovaná výroba a to z důvodů rostoucích požadavků zvětšující se populace. Důraz byl kladen na pohodlí a levnou výrobu. Postupná inspirace v minulosti, obzvláště ve stylu Ludvíka XI., vede k pompéznosti

a k „viktoriánskému“ stylu.

Pro Francii je typickým směřováním empír, ve kterém nastává úpadek jemnosti a kultivovanosti. Byl založen spíše na demonstraci luxusu než na účelnosti. (18.Rileyová, N.:2007)

Styl „Queen Anne“

Viktoriánské křeslo (19.st.)

Empírová židle (2.pol.19.st)

Židle byly strnulé, nepohodlné, působily dojmem nevyváženosti, měly hluboké sedáky zdobené cvočky a střapci, objevují se čalouněné taburety a stoličky. Výzdobou empírového nábytku jsou zpravidla jednotlivé dekorativní prvky antické architektury, sloupy, pilíře, římsy, podpěry i plošný ornamentální detail. Charakteristické je úzké rámové zlacení na černém nebo bílém nábytku. Stejně jako v Anglii i tady následuje odklon od řemeslnosti směrem k mechanizaci výroby.

Při výrobě nábytku se začíná uplatňovat přirozená barva dřeva, je oblíben mahagon i různé světlé kořenice. Často se zařízení zhotovuje z prostého dřeva, nejčastěji smrkového, topolového, lipového, a povrch se upravuje dýhami z dřev cennějších, cedrového, mahagonového, třešňového, hruškového. (18.Rileyová, N :2007)

Ve druhé polovině 19. století končí vliv empíru. V důsledku změn ve společnosti se více uplatňuje měšťanstvo a spolu s ním vzniká nový směr bydlení, biedermeier. Bytové zařízení netrpí nic neúčinného, žádnou pastvu pro oči, nic, co by mělo oslňovat. Opěradla židlí dostávají měkkou, plynulou, obrysovou linii, byla zpravidla oblé ohýbána, vyplňována plochými, nejrůzněji proplétanými listovými útvary. Bohatší měšťané objednávali často u výrobce několik modelů židlí, které doma po nějakou dobu zkoušeli a teprve potom si objednávali židle nej pohodlnější. To mělo za následek, že se sedací nábytek neustále zlepšoval a zdokonaloval z hlediska pohodlí. Po skončení biedermeieru se objevuje vlna „druhého rokoka“. (7 Svojtka a Co, Encyklopedie nábytku, 2000)

Empírová židle (konec 19.st)

Židle (2.pol.19.st)

Biedermeier (2.pol.19.st)

Napodobení rokokového nábytku vedlo k naprosté a radikální změně ve tvarech i čalounění dosavadních nábytkových typů. V třicátých letech se počala objevovat jako nový zdobný prvek řezba.

V roce 1861 se začalo prosazovat umělecké hnutí Arts and Crafts založené Wiliamem Morrisem a Johnem Ruskinem, které vyrábělo kvalitní předměty bytového zařízení. Vznik družstva byl reakcí na pokleslou úroveň sériově vyráběných výrobků.

Na konci 19. století je v nábytkářství „stylové“ bezvládní, kdy se využívají různé prvky z minulosti v libovolné aplikaci na nábytku. Vznikají první sedací soupravy s předem stanoveným počtem kusů, které neberou ohled na daný bytový prostor či formu života. Do té doby existovaly pouze malé nábytkové skupinky hlavně čalouněného nábytku.

V tomto období se výrazně prosazuje Rakousko, a to díky firmě Michaela Thoneta, který vytvářel jedinečný nábytek z ohýbaného dřeva. Jedná se o technologii výroby nábytku z bukového dřeva, která spočívá v napaření dřevěného hranolku sytou párou, aby se dal lépe ohýbat.

Konec století je tedy charakterizován zmatkem, chaosem stylů nejen v nábytkářském odvětví.

(18.Rileyová, N.:2007)

Art and crafts (zařízení interiéru 2.pol.29.st)

Michael Thonet (1870)

4.5 Židle v proměnách 20. století

4.5.1 Situace ve světě

V počátcích 20. Století se hromadně uplatňovala tovární výroba ne moc vysoké úrovně. Postupně se začínal prosazovat trend ze Skandinávie a ze sousedního Německa. Například Richard Riemerschmidt začal vyrábět první funkční nábytek pro tovární výrobu. Měl k tomu uzpůsobenou konstrukci, kdy byly jednotlivé prvky vyrobeny zvlášť a poté byly sesazeny dohromady.

Secese směřovala proti tomuto proudu, neboť kladla důraz na složitou ruční výrobu, což znamenalo, že většinu nábytku nebylo možné vyrábět v libovolném množství. (22, Sparkeová, P.: 1999)

Od tohoto období se většina architektů shodla na součinnosti stavby a interiéru. Proto spousta z nich navrhovala rovněž nábytek, a to i nábytek sedací.

Roku 1903 vznikla v Rakousku, ve Vídni, dílna Wiener Werkstätte, kterou založil architekt Josef Hoffmann. Rovněž on zastával názor, že „nelze oddělovat stavbu od nábytku“. (22, Sparkeová, P.: 1999)

Nábytek jím navržený byl určen pro masovou tovární výrobu. Hoffmannově tvorbě dominují tmavé, laminované, exotický eben napodobující kusy, ale i nábytek z bukového dřeva natřený na bílo. V dílně Wiener Werkstätte se sdružovali umělci, kteří funkční nábytek navrhovali. Ihned po zhotovení návrhu byl nábytek vyroben a směřoval na trh. Tato dílna měla komplexní zajištění celého výrobního procesu.

Richard Riemerschmidt – musikzimmerstuhl (1899)

Josef Hoffmann (1915)

Henri van den Velde (1910)

V roce 1917 vznikl v Holandsku časopis De Stijl, kde umělci jako například Bart Van Der Leck a Gerrit Rietveld spojovali ve svých dílech vertikální a horizontální linie s jednoduchou paletou barev, aby dospěli k tomu, co považovali za čistý styl, který může být aplikován mimo jiné i na židle. (22 Sparkeová. P.: 1999)

Po 1. světové válce secese postupně doznívala. Ve výrobě se jako hlavní východisko objevuje materiál a požadavky, které z něj vycházejí. Ze Skandinávie opět silněji proniká moderní design spojený s masovou výrobou, která měla směřovat ke zlepšení materiálních podmínek k životu. Konkrétně v Dánsku se spojuje požadavek moderny, tradice a sociálního designu. Tradice se projevuje při používání tradičních materiálů s novou technologií, konkrétně u nábytku z ohýbaného dřeva. A to nejen formou, kterou pracoval Thonet, jež dřevo ohýbal prostřednictvím tepla, ale i formou vrstvení dřevěných dýh, překližek, jejichž ohýbání umožnilo vyrábět radikální formy židlí. Představiteli tohoto typu židlí je Alvar Aalto, nebo Kaare Klint.

Podstatný vliv na vzhled nábytku měla umělecko-průmyslová škola Bauhaus ve Výmaru, založená roku 1919 německým architektem W.Gropiusem. Umělci, kteří na škole působili, se zabývali, nejen vzhledem, ale i funkcí nábytku a problematikou materiálů. Tato umělecká škola ovlivnila velké množství umělců a její vlivy pronikaly do všech zemí napříč Evropou.

Gerrit Rietveld (Rood-blauwe leunstoel, 1918-1925)

Alvar Aalto (1930)

Otto Wagner (1904-1905)

Dalšími důležitými osobnostmi pro tvorbu židlí byli Adolf Loos, Le Corbusier a spousta dalších.

Vývoj v nábytkářství byl přerušen 2. světovou válkou. Po jejím skončení některé země, například Německo, navázali na předválečný vývoj, konkrétně na umělce Bauhausu. Jiné země, jako Itálie, začaly po zpretrhání vazeb z fašistické minulosti zcela od začátku.

V 50. letech se v nábytkářství objevují nové technologie (lisování do forem) a materiály (plastické hmoty). V roce 1956 navrhl první plastovou židli Eero Saarinen pro firmu Knoll.

Následovalo představení produktů z nových materiálů manželů Eamsových, na výstavě Levný nábytek v newyorském Muzeu moderního umění. Představili zde své první křesílko ze sklolaminátové skořepiny.

V tomto období návrháři vystupují z anonymity a výrobci si uvědomují jejich významnou roli ve vztahu k výrobku. ^(17, Pelcl, S.: 2001)

Velký vliv na tovární výrobu měla tzv. skandinávská moderna. V roce 1950 byl vydán první katalog firmy Ikea, která postupně otvírala obchodní pobočky a rozrůstala se.

V druhé polovině 20. Století je vývoj velmi dynamický, objevuje se spousta nových designérů, kteří používají nové technologie a materiály.

V 80. letech, která bývají považována za desetiletí designérů, se pohled na jejich osobnost radikálně mění. Slovo designér se stalo synonymem pro označení individualismu, který v sobě přinášel něco speciálního a výjimečného. Toto všechno mělo za následek zlepšení pozice designéra, kdy se dostává na stejnou úroveň jako architekt či umělec.

Adolf Loos - Café Museum Chai (1898)

Le Corbusier - LC 7 a LC 8 (1929)

Eero Saarinen - Tulip Armchair (1955-56)

Na druhou stranu byla osmdesátá léta velmi povrchní a na počátku let devadesátých se museli designéři zamyslet jak tuto povrchnost překonat. (17.Pelc, S.: 2001)

Charles a Ray Eames - La Fonda (1961)

Marcel Breuer - Wassily Chair (1927-28)

Arne Jacobsen - Egg (1958)

4.5.2 Situace na našem území

Na počátku 20.století byla u nás podobná situace jako ve světě. Hromadná výroba se projevila v širokém měřítku a až na pár výjimek nebyla moc vysoké kvality. Z toho důvodu vzniklo roku 1908 družstvo Artěl, které si stanovilo cíl zprostředkovat široké veřejnosti kvalitní, vzhledný nábytek a ostatní předměty denní potřeby. Postupně se do projektu zapojovaly nejvýznamnější osobnosti české výtvarné scény. Původní záměr byl vybudovat zázemí jako měla dílna Wiener Werkstätte, ale vzhledem k nedostatku financí se soustředili převážně na návrhy výrobků. Realizace těchto návrhů byly pod značkou Artěl zadávány různým firmám. Mezi nejvýznamnější představitele patřil Pavel Janák a Vlastislav Hofman, architekti, jež se zabývaly rovněž návrhy interiérů a tedy i židlí. Družstvo existovalo až do roku 1935.

V průběhu existence družstva návrhy a realizace ovlivňoval kubismus, funkcionalismus a další umělecké směry.

Dalším mezníkem je rok 1922, kdy vznikají Spojené UP závody pro výrobu nábytku. ^(17.Pelcl, S.: 2001)

Na našem území se vyskytuje stejný trend jako v zahraničí, kdy architekt navrhuje i interiér, přičemž velkou roli hraje sedací nábytek. Roku 1930 vzniká v Praze Müllerova vila od Adolfa Loose, v Brně téměř současně vila Tugendhadt od Ludwiga Miese van der Rohe. Architekt Max Urban staví Barrandovské terasy.

Pavel Janák (1911)

Vlastislav Hofman (1911)

Ludvig Miese van der Rohe –Brno(1930)

Součástí těchto staveb bylo i vybavení interiéru. Proslulými se staly například židle Brno nebo Barcelona, které jsou součástí interiéru ve vile Tugendhad. Obdobný přístup k interiéru měla spousta dalších architektů mimo jiné Jan Kotěra, Jan Koula či Ladislav Žák.

Další vývoj přerušila 2. Světová válka a následně po ní převrat v roce 1948. V tomto období se vývoj téměř zastavil.

První aktivitou v oblasti nábytkářství bylo založení Výzkumného a vývojového ústavu nábytkářského průmyslu v roce 1954, který měl za cíl určitou formou sjednotit produkci na našem území. Československo bylo doslova izolované od trendů, které se odehrávali ve vývoji židlí v zahraničí. Po delší době jediným zásahem ze zahraničí byla vlna tvarování plastů, kterou započali manželé Eamesovi, když v roce 1950 představili své první křesílko ze sklolaminátové skořepiny. Tento počín ovlivnil Miroslava Navrátila, který se jím inspiroval. Navrhl židli, jejíž specifický tvar sedáku již předznamenává příchod slavné pražské tramvajové sedačky. (17 Pelcl, S : 2001)

Další pokus o prosazení moderního designu v socialistickém Československu bylo založení skupiny Edis, ve které se sdružilo šest architektů s vůlí dokázat, že i se současnými technologiemi a materiály lze vyrábět kvalitní a použitelný nábytek. V dalších letech se situace neustále opakovala, neboť veškerá výroba židlí byla redukována a vyrábělo se pouze několik dokola se opakujících typů židlí. (25 Žižková, Fischer, Bruthansová.:2000)

Ludvig Mies van der Rohe –Barcelona(1930)

Ladislav Žák – Siesta (1930)

Jindřich Halabala – polohovací křeslo(1931)

Zanikaly malé podniky a živnostníci a veškerá výroba byla soustředěna do velkých továren. Postupně ochabuje umělecká inspirace a země se ocitá v absolutní izolaci od západních států. Významným zábleskem inspirace byla výstava Design a plastické hmoty, kterou připravila Milena Lamarová v Umělecko-průmyslovém muzeu. Byla neopakovatelnou příležitostí seznámit se s tvorbou zahraničních materiálů.

V dalším desetiletí pokračuje velkovýroba, kde kvantita výrazně převyšovala kvalitu. Vývoj židlí se uskutečňoval převážně ve velkých podnicích nebo na specializovaných pracovištích, jako byl Výzkumný a vývojový ústav nábytkářského průmyslu v Brně

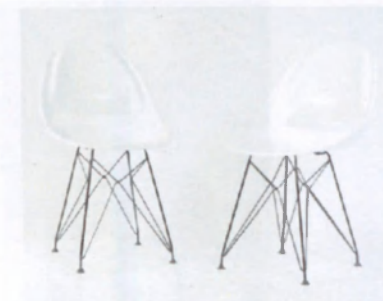
a v Bratislavě. Přesto, že se zde soustředili mladí a nadějní návrháři, do nábytkářské produkce se tento projev nepromítl. Přesto se objevovaly světlé výjimky, jakou byl například Milan Knížák, který v sedmdesátých a osmdesátých letech navrhl Kolekci nábytku inspirovanou českým kubismem, kterou založil na asymetrii a hravosti. Jeho židle Softhard z ní vybočuje svou organičností. (<http://www.czech100.com>)

Obecně lze říci, že v osmdesátých letech nastal útlum již tak málo plodné produkce nových kusů nábytků. Výjimkou bylo například ocenění za design variabilního nábytku

pro Vlastimila Tesku st. z Hikoru Písek. V polovině osmdesátých let vyvstala potřeba exportu do západních zemí, což vyžadovalo zlepšení technologií. Důležitou událostí byla výstava „židle 86“, kde současní návrháři prezentovali své kritické postoje ke stavu designu u nás. Další výjimkou byla postmoderní pohovka Bohuslava Horáka, která patří mezi nejznámější kusy nábytku skupiny

Autorka: (25. Žižková, Fischer, Bruthansová.:2000)

Miroslav Navrátil – laminátová židle (1959)

Milan Knížák – židle Softhard (1974)

Bohuslav Horák- létající list (1988)

Skupina Atika byla založena v roce 1987 s cílem pozvednout domácí tvorbu a navázat na zpřetrhané kontakty ze zahraničí. Vůdčími osobnostmi byli Jiří Pelcl a Bohumil Novák. Skupina se prezentovala na zahraničních i domácích výstavách. Skupina ukončila činnost v roce 1992. Další výraznou osobností, jež se prosadila v zahraničí i za dob normalizace, byl Bořek Šípek, který se mimo jiné zabýval i návrhy židlí.

Po revoluční události v roce 1989 se design nábytku a tím i židlí rozvíjel velmi dynamicky. Vyrůstá počet firem, které pokládají za důležitou kvalitní výrobu, zavádějí nové technologie a rozšiřuje se okruh používaných materiálů. Vzniká skupina Olgoj Chorchoj, která poukazuje a z počátku se i snaží navázat na pro design důležité období kubismu. Prostřednictvím sdružení Artěl II. vyrábí repliky nábytku.

Vznikla spousta společností, které se snažili poukázat na tvorbu mladých designérů např. Techo, Suma interier, Linea Pura, Miele Center Stopka a další. ^(17.Pelcl, S.: 2001)

5. Současnost

Konec 20. století a počátek nového tisíciletí přinesl velký rozmach v informačních technologiích a tím pádem i nové požadavky v oblasti designu. Objevují se zcela nové materiály, které umožňují tvorbu dosud nevídaných a neobvyklých tvarů, spolu s vysokými nároky na jejich kvalitu. Použití těchto materiálů jde ruku v ruce s využitím nových informačních technologií.

Bořek Šípek – Ota Otánek (1995)

Jiří Pelcl – židle Daniela (1995)

Mění se i technika navrhování. Postupně mizí „návrhy na papír“ a vše se přesouvá na monitor počítače, kde se navrhuje prostřednictvím speciálně vytvořených programů. Díky době internetu se zrychlil i přenos dat. Jeden den je návrh v počítači designéra a druhý den již ve výrobní lince. (15.L.Kanická.:2007)

5.1 Představitelé designu

Jak jsem již zmínila v předchozích kapitolách, designér se stává důležitou součástí výrobního procesu. Jeho osobnost zaručuje kvalitu a originalitu, která se dobře prodává.

5.1.1 Světoví designéři

V současnosti se nejen u nás, ale hlavně ve světě objevuje široké spektrum návrhářů a noví neustále přibývají. Z toho důvodu nelze vytvořit úplný výčet osobností a přehled jejich práce s představením jejich myšlenek. Uvádím jen takovou „ochutnávku“ významných jmen a jejich práce.

Stefano Giovannoni	židle Bombo (1999)
David Kawecky	Puzzle chairs (1999)
Marcel Wanders	židle VIP 2000 (ve skupině MOOOI)

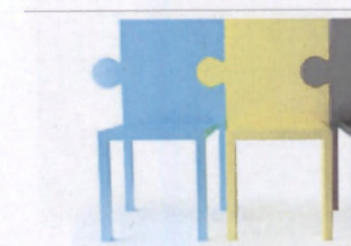
Stefano Giovannoni -židle Bombo (1999)

Marcel Wanders - židle VIP (2000)

David Kawecky Puzzle chairs (1999)

Campana, Fernando a Huberto Anemone chair (2000) vyrábí Edra (Itálie)

Arrosio ,P. Moon chair(2002) vyrábí Tacchini (Itálie)

Canazi, Mario (2005) vyrábí Edra (Itálie)

Campana F.aH.

Arrosio, P.

Canazi, M.

Stark, Philippe **Miss lacy easy chair (2007)** **vyrábí Kartell (Itálie)**

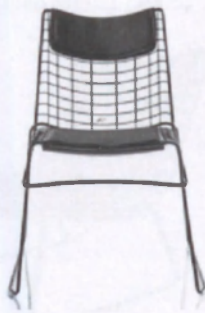
Azumi, Shin a Tomoko **Strings chair (2007)** **vyrábí Magis**

Rashid, Karim **Snap chair (2009)**

Stark, P.

Azumi, S.a.T.

Rashid, K.

5.1.2 Zástupci designu u nás

Obdobná proměnlivá situace jako na světové scéně designu, je i na našem území. Každý rok vychází ze škol spousta nových designérů, ne všichni se prosadí, ale ti, kteří ano, ihned doplní seznam designérů a rozšíří jej. Je velmi těžké uvést dokonalý přehled, proto opět uvádím jen pár jmen, jejichž práce mě zaujala. Práci některých designérů představuje pouze prototyp, kdežto u jiných se zdařila sériová výroba. Ve druhém případě uvádím i podnik, který daný produkt vyrábí.

(15,L.Kanická.:2007)

Babák,R.	Sofa SS 2000	
Čapek J.	křeslo Polygon 2005	
	Clean Mesch 2005	
Čtvrtník J.	křeslo Koxy 2004	vyrábí MM interier Luhačovice
Delong Y., Doležal P.	Křeslo ultralight 1995	

Babák,R. - Sofa SS (2000)

Čapek J. - Clean Mesch (2005)

Čtvrtník J. - křeslo Koxy (2004)

Hašek M. křeslo Matello 2005
Stohovatelná židle Party 2004

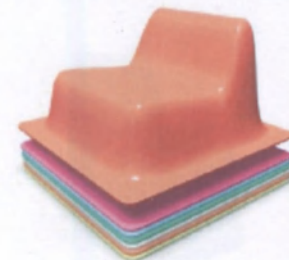
Kovář R. židle NOD 2002

Koza J. křeslo No4s (not only 4 seats) 2005 vyrábí LOCI interier
Křeslo Kotrmelec 2002

Mikošek P. ušák Boa 2005 vyrábí Boadesign

Mikošek P., Streit F. SWAN 2001 vyrábí Boadesign

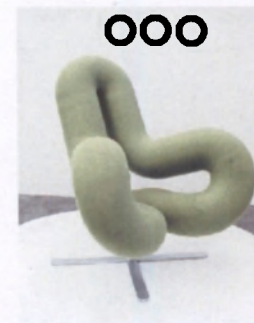
Hašek M. - křeslo Matello (2005)

Koza J. - Křeslo Kotrmelec (2002)

Mikošek P. - ušák Boa (2005)

Náhlíková G., Matějková N. židle sesle 2000

vyrábí Nabe Pavlov

Šípek B.

křeslo Filcka, Ota Otanek 1995

Šulc R.

Pohovka Chaise Langue 2000

vyrábí MM interier

Luhačovice

Mikošek P., Streit F. - SWAN (2001)

Šípek B. - křeslo Filcka (1995)

Šulc Pohovka - Chaise Langue (2000)

5.2 Proměny v materiálech

5.2.1 Tradiční materiály

Dřevo, jako důležitý materiál pro výrobu židlí, bylo prvotním materiálem pro výrobu nábytku vůbec. Byl to nejobvyklejší a v podstatě jediný materiál. Škála používaného dřeva byla a je velmi široká. Technologie, kterými se dřevo zpracovávalo, byly tradiční, lišila se jen povrchovou úpravou.

V druhé polovině 19. století Michael Thonet objevil nový způsob zpracování dřeva, jednalo se o ohýbání. Technologie výroby nábytku z bukového dřeva spočívá v napaření dřevěného hranolku sytou párou, aby se dal lépe ohýbat pomocí tvárnice.

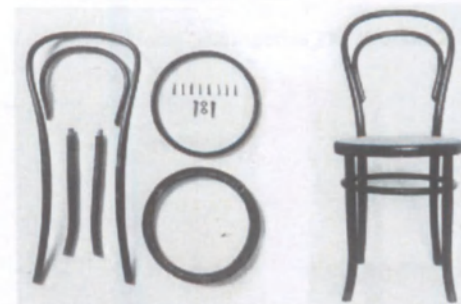
Další převratnou technologií, která umožňovala vyrábět nové formy nábytku pokud možno z jednoho kusu dřeva, byla takzvaná ohýbaná překližka. Dřevěný nábytek, který se vyrábí v kombinacích s různými materiály, patří stále k nečastěji vyráběným typům židlí.

Kov v nábytkářství nelze nazvat klasickým tradičním materiálem, přesto počátky jeho užívání sahají k začátku dvacátého století, kdy se jako nový materiál pro nábytek začaly používat různé druhy kovů. Hlavním používaným kovem se stalo železo, ale také bronz nebo mosaz, které do té doby byly materiálem pro tento účel příliš drahým.

Dřevěná židle (Rietveld, Zig Zag 1934)

Ohýbané dřevo (Michael Thonet, číslo 14 1859)

Ohýbaná překližka (Alvar Alto, Paimio Chair 1931-32)

Nejčastěji používaným kovem, ze kterého se vyráběli a vyrábí židle, je trubková ocel. Trubková ocel tvořila základní prvky židle, pomohla vytvořit radikálně nový tvar židlí a tím udávala moderní tón interiéru, který se vyjadřoval prostorností a lehkostí. . (22..Sparkeová, P.: 1999)

Trubková konstrukce umožňovala přenesení váhy opěradla dopředu, takováto židle byla beze spojů a byla velmi pružná.

Potahové textilie se používají převážně jako doplňkové materiály k materiálům jako je dřevo, kov, atd. Druhů těchto textilií je nepřeborné množství. Tkané potahové textilie jsou tvořeny vazbou. Pevnost je závislá jak na použitém materiálu tak způsobu vazby.

Plyše jsou tkané textilie s vlasem, žinylky a textilie s výrazným útkem v osnově.

Pevnost vznešených gobelínů závisí na použitém materiálu a způsobu tkání. Mikroplyš, další používaná textilie, je z hlediska odolnosti, snadné údržby a vzhledu stále vyhledávaným novodobým potahovým materiálem, který je vhodný jak do domácnosti, tak pro kanceláře, kina, divadla, restaurace i dopravních prostředků.

Dalším materiálem, který se používal a neustále používá k čalounění židlí je kůže. Dříve byla používána pravá kůže, dnes je obvyklejší kůže syntetická, která je dostupná ve všech možných odstínech.

Trubková ocel (M.v.d.Rohe D42 1943)

Čalouněné křeslo (H.Jongerius, The Worker 2006)

Potahování kůží (Le Corbusiere, LC2 1929)

5.2.2 Nové materiály

Jak jsem již zmínila, mezi klasické materiály patřilo dlouhou dobu dřevo a kov. Až od druhé poloviny dvacátého století výrazně nastupuje další materiál pro výrobu nábytku- plast.

Pro současný nábytek je typická kombinace různých materiálů. Málokdy je židle vyrobena jen z jednoho typu materiálu.

Dalšími neobvyklými materiály, které se objevily na sklonku 20.a21.století byly ductal, corian a spousta dalších. Přes neustálé objevy nových materiálů a jejich využívání je stále v největší oblibě tovární výroby tradiční dřevěný nábytek.

Plasty se dostaly na výsluní již v 50. letech. Od té doby se jejich vlastnosti neustále zdokonalují a vzniká široká škála různých typů plastických hmot. V poslední době jejich obliba stoupá a to ve vybavení celého interiéru. Oblíbenost tohoto materiálu tkví především v jeho pružnosti, lehkosti, odolnosti. Má také vynikající vlastnosti, co se týká údržby a vyrábí se v nepřehledném množství barev. Kromě již zmíněných vlastností jej designéři preferují rovněž pro jeho tvárnost a schopnost vytvářet různé tvary, což jiný materiál v takové míře neumožňuje.

Plastová židle (Hans J.Wegner, Papa chair 1951)

Plastová židle(J.Morrison, Air-chair 1999)

Plastová židle (K.Graic,Miura 2002)

Nový materiál 50. let 20. století, laminát, představili, jak jsem již zmínila, manželé Eamsovi. Jedná se o produkt složený z polyesterových pryskyřic vyztužených skelným vláknem. Odtud je i jeho druhý, běžně používaný název sklolaminát. Výhodou tohoto materiálu je dokonalá variabilita, která odpovídá jakýmkoliv požadavkům na finální výrobek, v našem případě židli. Další předností je vysoká odolnost proti případnému poškození, téměř až nesmrtelnost. Sklolaminát je rovněž velmi odolný vůči UV záření, čímž si zajistí stálobarevnost. Nezanedbatelnou vlastností je vysoká pevnost, kterou zajišťuje vhodná kombinace skla a pryskyřice, a z toho vyplývající neobvyklá lehkost hotového výrobku.

Plexisklo je dalším neobvyklým, i když designéry hojně využívaným materiálem. Patří do skupiny plastů. Odlišuje se výbornou propustností světla a je rovněž jako ostatní druhy plastů odolné vůči stárnutí. Tento materiál byl poprvé vyroben již v roce 1933 firmou Rohm a Haas, ale rozšířil se až mnohem později. U nás užívané plexisklo je označení pro akrylátové materiály, nejčastěji polymethylmetakrylátu. Má výborné vlastnosti, vysokou tvrdost, tuhost a pevnost vysoký lesk, odolnost proti poškrábání a lze jej dobře zpracovávat.

Laminát (Rocking chairs, Ch. Eames, 1959)

Plexisklo (Philippe Starck, La Marie 2002)

Plexisklo - vzorník barev

Ductal je zcela novým materiálem, vyrobeným, obdobně jako většina nových materiálů, původně pro zcela jiné účely než je jeho uplatnění v nábytkářství. Byl vyvinut pod názvem „reaktivní jemnozrný beton“. Jedná se o materiál na bázi cementu a vlákna, který je vysoce odolný. Jeho složení umožňuje vytvoření velmi tenkých elementů podobných krajce. Má absolutní tvarovou volnost. Protože se jedná o nový materiál, ještě se neprosadil do širokého podvědomí a výrobky z něj se vyrábí jen v malých sériích. ^(15, L. Kanicka :2007)

Umělý „kámen“ Corian, patří rovněž mezi materiály s vynikajícími vlastnostmi. Je neporézní, což znamená, že umožňuje bezspárové spojení, má vysokou odolnost, pevnost a tvárnost. Je vhodný takřka na vše, co si designér dokáže představit.

Je k dispozici ve více než 100 barevných odstínech, přičemž je stálobarevný, lze ho řezat, obrábět jako dřevo, za tepla lisovat nebo zdobit vykládáním, umožňuje jakoukoliv povrchovou úpravu. Jeho další výhodou je možnost kombinace s jinými materiály jako například nerez, ocel a sklo.

Corian se skládá z 1/3 z akrylátové pryskyřice a ze 2/3 přírodního minerálu. Tento materiál vyvinula již v 60. letech společnost DuPont, je jeho výhradním výrobcem. Do nábytkářství se prosazuje až v posledních letech. ^(www.corian.com)

Židle z Ductalu (studio Maas 2005)

Corian (M. Wanders, Crochet chairs 2006)

5.3 Nové technologie

Nové technologie se promítají do procesu navrhování židlí, kdy designér využívá počítače a 3D programů, které mu umožňují vytváření nejrůznějších prostorových variant, pohledů a řezů. Technologie se hlavně promítají do samotné výroby židlí.

Stereolitografie (SLA) a Fritáž jsou nové technologie, které byly dosud použity pod společným názvem rychlá prototypáž v automobilovém průmyslu. ^(15.L.Kanicka.:2007) Jedná se, o nejpřesnější metody, při kterých se postupným vytvrzováním plastické hmoty citlivé na světlo pomocí laseru vytváří model. U SLA je vizualizace modelu od designéra v počítači pomyslně rozřezána na jednotlivé vrstvy, laserová hlavice je postupně přenesena na hmotu a „vyřeže“ jej. Nový objekt tedy vzniká vytvrzováním epoxidové pryskyřice pomocí laserového paprsku. ^(15.L.Kanicka.:2007)

Předností stereolitografie je vysoká přesnost, hladký povrch výrobku, tvarová stabilita, tepelná odolnost a další možná povrchová úprava výrobku. Tato metoda je natolik rychlá, že ji lze využít i jen pro vizuální kontrolu navrhované židle.

Židle vyrobená metodou stereolitografie

(P.Jouin, židle Solid 2006)

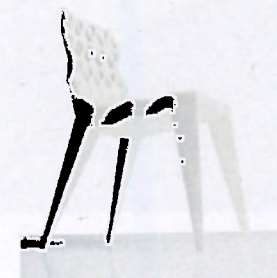

Židle vyrobená metodou rychlé prototypáže

(F.Broument, chair 71 2007)

Metoda fritáže (Vogt, Weizenegger, Syntechair 2002)

Didaktická část

1. Téma židle ve výtvarné výchově

Většinu z nás napadne, proč zrovna téma „židle“ začlenit jako námět do výtvarné výchovy. Při bližším zamyšlení, zjistíme, o jak dokonalý a krásný předmět se jedná. Židle není jen velmi potřebný kus nábytku, ale díky práci designérů v podstatě i umělecké dílo. Židle je hodna obdivu a opěvování funkčnosti i estetičnosti. Tak tedy proč i tento předmět denní potřeby nevyužít pro výtvarnou výchovu.

Vzhledem k tomu, že se jedná o prostorový předmět, který budou děti z I. stupně velmi obtížně převádět do plošné podoby, musíme volit takové náměty, aby hned v počátku nenarazily na nepřekonatelné problémy, které by je odradily od dalšího snažení. Ať jsou to náměty, kdy děti manipulují s židlemi či dotváří její vzhled, žádný není tak obtížný, aby jej děti nemohly zvládnout.

Stejně tak důležité jako vlastní tvorba je i následné zhodnocení a reflexe. Tuto fázi hodiny považuji mnohdy za nejdůležitější. Nejeftivnějším hodnocením, podle mého názoru, je kritériální hodnocení. Provádím jej tak, že se na kritériích předem dohodneme s dětmi. Samozřejmě základní kritéria mám stanovena předem a poté se dětem vždy snažím argumentovat tak dlouho, až přijmou za svá i tato kritéria. Rozhovoru nad dětskými pracemi se vždy snažím ponechat dostatečnou časovou rezervu, abych děti zbytečně nepopoháněla a rozhovory byly efektivní.

2. Cíle

Při stanovování cílů vycházím z Rámcového vzdělávacího programu pro Základní školy, oblast Kultura a umění, předmětu Výtvarná výchova.

- Žák rozvíjí výtvarnou představivost a fantazii.
- Žák projevuje ve výtvarné tvorbě své vlastní životní zkušenosti, které uplatňuje při uspořádání objektů do celků, při volbě vhodných technických prostředků a volbě strategií při řešení výtvarného úkolu.
- Žák prohlubuje schopnost empatie, společně s rozvíjením schopnosti verbální a neverbální komunikace
- Žák se učí tvůrčí spolupráci ve dvojici, ve skupině, učí se respektovat potřeby a názory spolužáků.
- Žák prohlubuje schopnost udržení pozornosti, schopnost soustředění se na výtvarnou činnost.

3. Výtvarné řady

Náměty jsem realizovala ve dvou výtvarných řadách, zaměřených na dvě věkové kategorie. První výtvarná řada „jak se to dělá“ je určena pro starší děti na I. stupni, tedy pro 4. a 5. třídu. Druhá výtvarná řada „hrajeme si s židlemi“ je zaměřena na mladší děti, já jsem ji realizovala ve třetí třídě, ale lze ji podle mého názoru využít i v nižších ročnících. Řada „jak se to dělá“ je zaměřena na proces vzniku židlí, kdežto řada „hrajeme si s židlemi“ je spíše herní, plná výtvarných etud.

3.1 Seznam námětů

- VN1: Hra na designéra
- VN2: Židle pro...
- VN3: Kupte si...aneb reklama na židli
- VN4: Židle v hlavní roli
- VN5: Zmizení židlí
- VN6: Židle na nečekaných místech
- VN7: Stínohra, aneb jak se sedí na židli
- VN8: Trůn pro krále lesa
- VN9: Sněhová židle
- VN10: Oblečená x vyslečená židle

3.2.1 Výtvarná řada „židle - jak se co dělá“

Téma (název): židle - jak se co dělá

Třída: 4-5. Ročník

Vzdělávací program: Školní vzdělávací program, oblast Kultura a umění

1. část výtvarné řady „model židle“

Učivo:

- Prvky vizuálně obrazového vyjádření: proměny v prostoru
- Prostředky pro vyjádření představ a osobní zkušenosti., při manipulaci s objekty.
- Proměny komunikačního obsahu: záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření.

Námět: Hra na designéra

Výtvarný úkol: Vymyslet a zrealizovat model židle z papíru.

Klíčová slova: funkčnost, realizace, model, design, stabilita

Druh výtvarné činnosti: prostorová tvorba

Technické realizační prostředky: A4, nůžky, lepidlo

2. část výtvarné řady „ozvláštnění židle“

Učivo:

- Prostředky pro vyjádření představ a osobní zkušenosti.
- Osobní postoj v komunikaci, jeho interpretování, zdůvodnění odlišné interpretace. Vysvětlování dle svých schopností a zaměření.

- Typy vizuálně obrazných vyjádření, jejich rozlišení, výběr, uplatnění, objekty.
- Proměny komunikačního obsahu: záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření.

Námět: Židle pro...

Výtvarný úkol: Ve skupině vymyslet a vytvořit židli pro speciální příležitost, osobu.

Vymyslet k ní příběh.

Klíčová slova: příležitost, nečekaný vzhled, příběh, účel, osoba, spolupráce

Druh výtvarné činnosti: prostorová tvorba – dotvoření předmětu denního užívání

Technické realizační prostředky: balicí papír, krepový papír, lepidlo, textilie (různé typy materiálů)

3. část výtvarné řady „kupte si...“

Učivo:

- Smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – reklama.
- Prvky vizuálně obrazového vyjádření: linie, tvary, barva a její působení, druhy barev barevný kontrast, písmo.
- Osobní postoj v komunikaci, jeho interpretování, zdůvodnění odlišné interpretace. Vysvětlování dle svých schopností a zaměření.

Námět: Kupte si...aneb reklama na židli.

Výtvarný úkol: Vymyslet a zrealizovat reklamní plakát na konkrétní židli.

Klíčová slova: působivost, poutavost, výstižnost, písmo, produkt

Druhy výtvarné činnosti: volná tvorba zobrazující

Technické realizační prostředky: temperové barvy, štětec, tuš, A3, fix (dle volby)

4. část výtvarné řady „komiks“

Učivo:

- Prvky vizuálně obrazového vyjádření: linie, tvary
- Prostředky pro vyjádření představ a osobní zkušenosti.
- Osobní postoj v komunikaci, jeho interpretování, zdůvodnění odlišné interpretace. Vysvětlování dle svých schopností a zaměření.
- Proměny komunikačního obsahu: záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření.

Námět: Židle v hlavní roli

Výtvarný úkol: Nakreslit komiks, ve kterém bude mít židle hlavní roli.

Klíčová slova: komiks, spolupráce, nápaditost, příběh, originalita, zápletka,

Druhy výtvarné činnosti: volná tvorba zobrazující

Technické realizační prostředky: černý fix, balicí papír

3.2.2 Výtvarná řada „hrajeme si se židlemi“

Téma (název): židle „hrajeme si se židlemi“

Třída: 2-3. ročník

Vzdělávací program: Školní vzdělávací program, oblast Kultura a umění

Imaginační činnosti:

„Zmizení židlí“

Představte si, co by se stalo, kdyby všechny židle na světě zmizely... Jak by to vypadalo v tramvaji, v divadle, u zubaře...

„Příběh židle“

Vyprávěj příběh, který zažila školní židle, lavička v parku atd.

1. část výtvarné řady „Židle na nečekaných místech“

Učivo:

- Osobní postoj v komunikaci, jeho interpretování, zdůvodnění odlišné interpretace. Vysvětlování dle svých schopností a zaměření.
- Prvky vizuálně obrazového vyjádření: linie, tvary
- Prostředky pro vyjádření představ a osobní zkušenosti.

Námět: Židle na nečekaných místech

Výtvarný úkol: Nakreslit židli na místo, kde bys ji nikdy nečekal.

Klíčová slova: představivost, nečekanost, šokovat, nápaditost

Druh výtvarné činnosti: volná tvorba zobrazující

Technické realizační prostředky: A4, fixa

2. část výtvarné řady „stínohra“

Učivo:

- Proměny komunikačního obsahu: záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření.
- Osobní postoj v komunikaci, jeho interpretování, zdůvodnění odlišné interpretace. Vysvětlování dle svých schopností a zaměření.
- Uspořádání objektů do celků na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření.
- Smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – film, fotografie.
- Prostředky pro vyjádření představ a osobní zkušenosti. Pohyb těla a jeho umístění v prostoru.

Námět: Stínohra, aneb jak se sedí na židli

Výtvarný úkol: Předved', různé možnosti jakými lze sedět na židli.

Klíčová slova: Stín, nápad, poloha těla,

Druh výtvarné činnosti: dramatizace, výtvarná akce

Technické realizační prostředky: židle, lampa, fotoaparát

3. část výtvarné řady „land art“

Učivo:

- Osobní postoj v komunikaci, jeho interpretování, zdůvodnění odlišné interpretace. Vysvětlování dle svých schopností a zaměření.
- Uspořádání objektů do celků na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření.

Námět: Trůn pro krále lesa

Výtvarný úkol: Vytvořit z dostupných přírodních materiálů trůn pro mytického krále lesa.

Klíčová slova: přírodní materiál, prostředí, příroda, dotvoření, židle

Technické realizační prostředky: přírodní materiál (větvě, listí, kameny atd.)

5. Realizace

Výtvarné řady jsem realizovala na dvou Základních školách. Řadu „jak se co dělá...“ v pátém ročníku na Základní škole Veronské náměstí, Praha-Petrovice. Druhou řadu „hrajeme si se židlemi“ ve ročníku třetím na ZŠ Londýnská, Praha.

5.1 Charakteristika prostředí

5.ročník, ZŠ Veronské náměstí, Praha-Petrovice

Mluvíme-li o ZŠ Veronské náměstí, mluvíme o škole sídlištního typu, která se nachází téměř na okraji Prahy. Škola má velkolepé prostory typu vstupní hala a chodby, ale třídy již jsou poněkud stísněnější. Velký problém potom nastává ve chvíli, kdy je do takovéto třídy vměstnáno 32 žáků, jako tomu bylo u třídy 5.A. V takovýchto podmínkách, kdy má každý jedinec omezen osobní prostor na minimum, se velmi těžko vytváří příjemné třídní klima a buduje spolupráce mezi dětmi. Třídní kolektiv této třídy je rozpolcený a panuje v něm nevraživá atmosféra, která je způsobena rovněž tím, že se ve třídě střídá jeden třídní učitel za druhým. Současná paní učitelka má navíc nastaven velmi přísný, až direktivní režim. Co se týče výuky, jedná se o klasickou frontální transmisivní výuku, kdy žák informace jen přijímá a plní příkazy. Vzhledem k tomu, že já tento styl neuznávám a žáka považuji spíše za partnera, nastal mým příchodem obrat o tisíc stupňů. Děti nevěděly, zda mají lehce nabyté volnosti využít, nebo pracovat a užívat si svobodu.

Ve třídě je rozložení dívek a chlapců na stejné úrovni. Při příchodu mě paní učitelka seznámila se stavem přítomnosti různých poruch soustředění a ostatních problémů. Ve třídě je 10 dětí diagnostikovaných s poruchou soustředění a pět dyslektiků.

Atmosféra, jak jsem již zmínila, je plná rivality a děti neumí spolupracovat. Slabším jedincům se vysmívají a nemají snahu je začlenit mezi sebe. Celkově je třída podle slov paní učitelky velmi problémová.

3.ročník, ZŠ Londýnská, Praha 2

ZŠ Londýnská je pravým opakem školy na Veronském náměstí. Jedná se o školu ve staré zástavbě hlavního města, pro kterou jsou charakteristické vzdušné prostory nejen chodeb, ale i tříd. Rovněž atmosféra v této škole je úplně odlišná. Škola již delší dobu vyučuje podle svého Školního vzdělávacího programu, učitelé jsou v úzké spolupráci nejen mezi sebou navzájem, ale i s rodiči. Ve třídě, kde jsem realizovala druhou výtvarnou řadu je třídní učitelkou moje spolužačka Eva Keyzlarová, čímž se moje spolupráce s ní velmi zjednodušila. Přestože je třídní učitelkou teprve druhý měsíc, děti si na ni již zvykly. Její styl práce odpovídá pilířům vzdělávání školy. Ve své výuce využívá poznatky a metody například z Kritického myšlení, programu „Začít spolu“ a spousty dalších. Klima ve třídě je velmi příjemné, panuje zde tvůrčí atmosféra plná vzájemné pomoci a spolupráce. Děti jsou pro paní učitelku rovnocennými partnery a podle tohoto kréda je s nimi i zacházeno.

Počet dětí ve třídě je 24, což umožňuje různé způsoby skupinové práce, na kterou jsou děti zvyklé. Rovněž v této třídě je několik dětí s diagnostikovanou poruchou soustředění. Druhým protipólem jsou dva chlapci velmi nadaní, kteří absolvují vybrané předměty v páté třídě. Součástí kolektivu je i postižená dívka, které dělá společnost osobní asistentka.

Podle slov paní učitelky je tato třída velmi přátelská a otevřená všem novým příchozím.

5.2 Realizace výtvarné řady „židle - jak se co dělá“

Téma (název): „židle - jak se co dělá“

Základní údaje:

Třída: 5. Ročník

Počet dětí: 31 (chlapců 14, dívek 17)

Škola: ZŠ Veronské náměstí, Praha-Petrovice

Časová dotace: Každá část se odehrávala v klasických hodinách VV, tedy 2x45 minut

Vzdělávací program: Školní vzdělávací program, oblast Kultura a umění

Úvod k výtvarné řadě:

Rozhovor na téma co je to židle, jaké druhy židlí známe, k čemu se používají.

Námět: Hra na designéra

Výtvarný úkol: Vymyslet a zrealizovat model židle z papíru.

Klíčová slova: funkčnost, realizace, model, design

Druh výtvarné činnosti: užitá tvorba

Technické realizační prostředky: A4, nůžky, lepidlo

Forma: lepený model z kancelářského papíru – prostorová tvorba

Motivační fotografie:

Úvod, motivace: Rozhovor na téma design a co musí mít „správná židle“.

Výsledek rozhovoru:

- Musí stát
- Být stabilní
- Musí se na ní dát sedět
- Musí mít čtyři nohy
- Nemusí mít čtyři nohy, stačí, když bude stát
- Musí být pěkná
- Musí se dobře prodávat
- Musí mít opěradlo
- A taky „boční“ opěradla
- Měla by být pohodlná
- Aby z ní nebolela záda
- Musí být měkká, aby nebolel zadek
- Měla by jít vyrobit atd.

Ukázky zajímavých židlí na PC a seznámení se jmény designérů.

Zadání úkolu: Vymyslet a zrealizovat model židle z papíru.

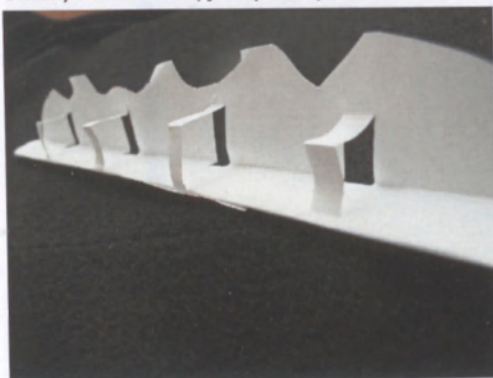
Představte si, že jste designéři, jaké funkce by měla mít taková židle.

Kriteria: Kriteria hodnocení vycházejí z klíčových slov

Funkčnost, Stabilita, Originalita řešení

Hlavní část: Vlastní tvorba

Ukázky modelů židlí, jež vytvořily děti:

Reflexe v komunitním kruhu:

Zhodnocení podle kritérií

Shrnutí práce, co dělalo problémy a co naopak bylo bez problémů.

Reflexe hodiny:

Tato hodina byla první, kterou jsem ve třídě učila, proto jsme se nejprve museli seznámit. Z počátku se na mě děti dívali nedůvěřivě, ale postupně je práce začala bavit.

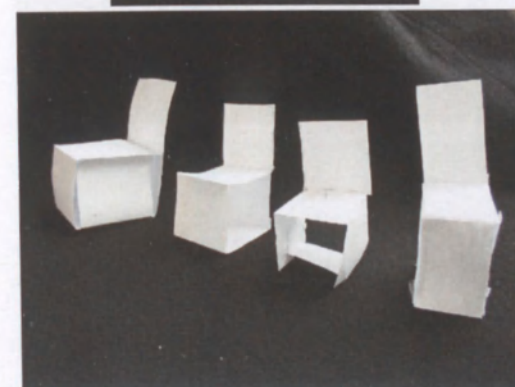
V úvodním rozhovoru jsem se snažila zjistit, co je napadne, když se řekne židle, a co podle nich musí židle mít. Velmi dlouho trvalo, než jsem dětem vyvrátila představu, že každá židle musí mít čtyři nohy.

I poté se rozhovor točil spíše kolem funkce židle než kolem její estetické stránky. V závěru tohoto rozhovoru jsem dětem nabídla fotografie židlí od světových designérů. Děti byly velmi překvapeny, jaký může mít židle vzhled. Touto ukázkou se jim definitivně „zbouraly“ představy, že židle musí vypadat jen klasicky. Poté jsem jim oznámila výtvarný úkol. Nejprve děti vypadaly velmi zmateně a nevěděly, jak je mají uchopit. Ale postupně se úkolu chopily velmi aktivně a vymýšlely jeden model za druhým.

Každý měl udělat jeden model, ale práce je začala velmi bavit a chtěli vytvářet další a další modely. Někteří vytvořili celé kolekce židlí (viz foto).

Při závěrečné prezentaci v kruhu jsme se vrátili ke stanoveným kritériím a hodnotili vytvořené židle. Ne všechny židle splnily stanovená kritéria. Nejčastěji se nenaplnilo kritérium stability. Shodli jsme se ovšem na závěru, že se jedná pouze o prvotní modely, navíc modely z měkkého papíru, a závěrečný výrobek by byl vyroben z materiálu, který by byl pro danou konstrukci vhodný. Kritérium originality bylo podle mého názoru splněno u většiny modelů, nejen proto, že se mezi modely téměř vůbec nevyskytovaly klasické židle. A kritérium funkčnosti bylo většinou rovněž splněno, neboť slovem funkčnost jsme mysleli to, že se na ní dá sedět.

Celkově jsem byla z této hodiny velmi příjemně překvapena a plná elánu do další tvorby.

Námět: Staň se reklamním grafikem

Výtvarný úkol: Vymyslet a zrealizovat reklamní plakát na konkrétní židli

Klíčová slova: působivost, poutavost, výstižnost, písmo, produkt

Druhy výtvarné činnosti: volná tvorba zobrazující

Technické realizační prostředky: možnost volby

Forma: dle volby dětí

Úvod: Ukázky různých typů písmen

Etuda:

Úkol: Vymyslet své vlastní písmo.

Seznámení s kompozicí – Jakým způsobem lze písmo umístit do plochy

Forma: kresba fixem

Vytvoření vlastního písma a jeho uspořádání do abecedy.

Ukázka písem:

ABCDEFGHIJH	ABCDEFGHIJKLMNO
LMNOPQRSTU	RSTUVWXYZabcdefghijklmnop
VWXYZ	qrstuvwxyz&123456789
1234567890	0ššřžýáíéúúóáöüďťňlřřěšč
ÁČĚĚÍŠŘŤ	ŘŽÝÁÍĚÚÚÓÁÖÜĐŤŇĽ
ÚÚÝŽš?!\$()&	

Ukázka práce dětí:

ABCDEFGHIJH IJKLMNO
PQRSTUVWXYZ

A B C D E F G H I
J K L M N O P Q
R S T U V W X Y Z

A B C D E F G H
I J K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z

Úvod k hlavní části:

Ukázky různorodých reklamních plakátů

Rozhovor: Jaké znáš reklamní plakáty? Co je na nich důležité? Jakou mají funkci?

Pro jakou skupinu lidí jsou určeny?

Všímání si typů písma, kompozičního členění, barevného vyjádření atd.

Losování konkrétní židle, na kterou budu dělat reklamu.

Úkoly:

Úkol č.1 - Rozmyslet si, pro koho by byla židle určena.

Úkol č.2 - Ujasnit si rozmístění textu.

Úkol č.3 - Zvolit si vhodný výtvarný prostředek.

Úkol č.4 - Vytvořit reklamní plakát na židli.

Kritéria hodnocení:

Vychází z klíčových slov -působivost, poutavost, výstižnost, písmo, produkt

Hlavní část: Vlastní tvorba

Reflexe:

Reflexe v komunitním kruhu.

Rozhovor nad dětskými pracemi.

Zhodnocení podle kritérií.

Shrnutí práce, co dělalo problémy a co naopak problémem nebylo.

Pojmenování profese, kterou si vyzkoušeli – grafický designér.

Ukázka reklamních plakátů:

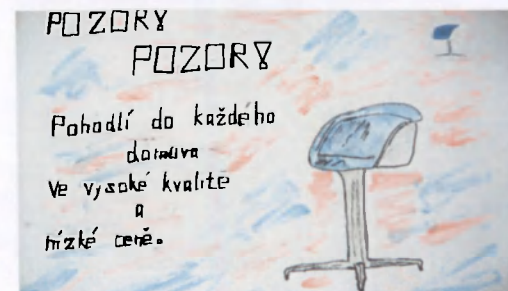

Plakát
s využitím
písma

Ukázka
reklamního
letáku
aneb jak to
nemá
vypadat

Ukázka práce dětí:

Reflexe hodiny:

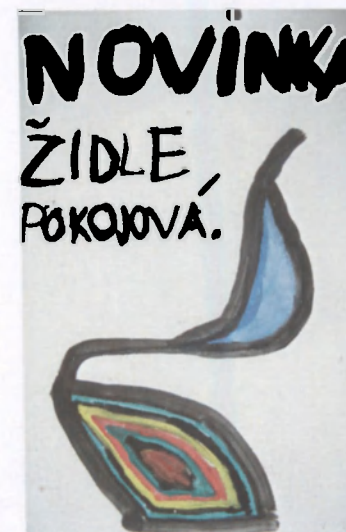
Druhá část výtvarné řady přicházela na svět velmi obtížně. Sebekriticky přiznávám, že tento námět by vyhovoval více starším dětem, než dětem z prvního stupně. Přesto, jsem jej odučila, neboť mi bylo líto, že by zůstal jen na papíře, nerealizován. Když ovšem pomínu tuto skutečnost, tak si děti poradily s úkolem celkově úspěšně. Již při počáteční etudě se sice objevovaly problémy, ale spousta dětí, hlavně kluků, se úkolu chopila velmi zodpovědně. I když děti vymyslely zajímavá písma, málokdo toto své písmo použil při realizaci plakátů. Nevím, kde se stala chyba, ale zkrátka se jim tyto dvě aktivity nepropojily.

Snažila jsem se dětem druhou část zjednodušit tím, že jsem jim dala k dispozici fotografie židlí, z nichž si mohli každý vybrat tu, na kterou se rozhodl vymyslet reklamu. Vzhledem k tomu, že si vybrali pro sebe blízky exemplář židle, tak bylo vymýšlení reklamy snazší. Následoval pro mnohé velmi obtížný problém, a to volba instrumentů. Děti jsou zvyklé, že jim učitel zadá nejen námět, úkol, ale i realizační prostředky. Rozhodla jsem se, že je na čase, aby i za tuto část převzaly zodpovědnost. Ne každý si věděl rady, mnozí si ke mně chodili pro pomoc a já jim vždy dala na výběr z více možností. Každý jedinec reklamní plakát pojal individuálně. Někteří na něj vůbec onu židli neumístili, někdo ji nalepil a někdo překreslením zvětšil. Možnost volby byla na každém, nic nebylo přesně stanoveno. Spousta prací si byla podobných (jak je vidět u zde přítomných prací). Vzhledem k tomu, že se jednalo o obtížný úkol, jsem tuto skutečnost nekomentovala.

Při závěrečném hodnocení podle kritérií se spousta dětí shodla na tom, že pokud by podobný úkol realizovali znovu, tak by zvolily výraznější a poutavější podobu. K tomuto závěru došli tak, že se na plakáty dívali z dálky, jak se na plakáty obvykle dívá, a u většiny nebyl výrazný ani text ani samotný produkt. Čímž plakát celkově zanikal v okolním prostředí.

Společně jsme usoudili, že úkol byl „veleobtížný“ a málokdo by splnil všechna stanovená kritéria. Z tohoto důvodu jsme nekladli přílišný důraz na hodnocení, pouze jsme jej konstatovali.

Úplnou reflexí, závěrem, bylo pojmenování profese, kterou si vyzkoušely a zhodnocení problémů při realizaci plakátů.

Námět: Židle pro zvláštní příležitost (pro oslavence, vypravěče, hosta)

Výtvarný úkol: Vymyslet a vytvořit židli pro speciální příležitost, osobu.

Vymyslet k ní příběh.

Klíčová slova: příležitost, nečekaný vzhled, příběh, účel, osoba, příležitost, spolupráce

Druh výtvarné činnosti: užitá tvorba

Technické realizační prostředky: balící papír, krepový papír, lepidlo, textilie, barvy a další různorodý materiál

Forma: prostorová tvorba

Úvod: Komunitní kruh – uprostřed je obyčejná školní židle. Rozhovor zda se jim židle líbí?

Co kdybychom ji změnili. Zkusíme ji ozvláštnit, udělat z ní židli s příběhem.

Rozdělení do skupin po pěti.

Kriteria hodnocení vycházejí z klíčových slov:

- Musíme spolupracovat, každý ze skupiny se zapojí do činnosti.
- Židle musí mít nečekaný vzhled, musíme ji ozvláštnit.
- Konečná podoba židle musí být pro někoho určená a musí mít svůj příběh.

Zadání úkolu: **Úkol č.1: Vytvořit židli pro speciální příležitost, či pro konkrétní osobu.**

Úkol č.2: Vymyslet k ní příběh.

Hlavní část: Stanovení pravidel pro skupinovou práci.

Vlastní tvorba.

Reflexe: Prezentace výsledné práce jednotlivých skupin.

Převyprávění příběhu, popřípadě dramatizace.

Výsledky skupinové práce:

Židle pro maminku

Masážní židle

Židle, kterou někdo zapomněl a její příběh:

Byla jednou jedna židle, která byla tuze ošklivá, a ostatní židle se jí smály. Byla smutná a v duchu si říkala: „Proč jsem tak ošklivá??“ Jednoho dne je našel mladý chlapec a říkal si: „Kdybych si tu židli mohl vzít domů a dát jí babičce k narozeninám...“ Vzal si ji tedy domů, opravil a nazdobil ji. Babička měla velkou radost.

Reflexe hodiny:

Tato hodina byla oříškem zejména po organizační stránce. Ve třídě, kde je realizována celá výtvarná řada, je 31 dětí a takový počet není vhodný pro žádný předmět, natož pro výtvarnou výchovu. V úvodu, v komunitním kruhu, kde byla uprostřed školní židle, měly děti hádat námět dnešní hodiny. Vzhledem k nápoděbě v podobě právě zmíněné židle, a k činnosti z předchozích hodin nebyly daleko od konečné pravdy. Poté jsem děti rozdělila do skupin, čímž se vyskytl první velký problém. Přestože jsem pro tento námět zvolila třídu, ve které je více prostoru, nemohly se děti dohodnout na umístění svého pracoviště. Ve třídě byl, mírně řečeno, velký chaos. Přes počáteční dohady se děti pustily, po několikeré výměně členů mezi skupinami, do práce. Každá ze skupin si doslova ukořistila něco z poskytnutých materiálů a pustila se do dohadování a následného dotváření židle. Někteří zvolili strategii, kdy nejprve vymysleli, pro koho bude židle určena a poté ji dotvořili. Jiné skupiny na židli umístily několik druhů materiálů a teprve poté, podle konečného vzhledu židle vymysleli, pro koho židle bude. Jedna skupina, jež vznikla z jedinců, kteří byli vyřazeni z ostatních skupin, se úkolu chopila zcela odlišně. Nejen, že měli předem vymyšlenou koncepci, ale také k dotvoření židle použili pouze jeden druh materiálu a to noviny. Vytvořili židli pokrytou kousky novin, židli pro bezdomovce, a zapojili ji do příběhu, který ostatním při prezentaci předvedli formou dramatizace. Celá třída byla velmi překvapená odlišným pojetím a shodla se na tom, že tato židle byla „nejlepší“. Prezentace ostatních skupin probíhala běžným způsobem, kdy skupina přečetla příběh své židle a tím ji představila ostatním.

Židle, kterou někdo zapomněl

Židle pro bezdomovce

Námět: Židle v hlavní roli

Výtvarný úkol: Nakreslit komiks, ve kterém bude mít židle hlavní roli.

Klíčová slova: komiks, spolupráce, nápaditost, příběh, originalita, zápletka,

Druhy výtvarné činnosti: volná tvorba zobrazující

Technické realizační prostředky: černý fix, balicí papír

Forma: komiksová skupinová kresba na velký formát

Uvod: Komunitní kruh – vysvětlení výtvarné práce, společné objasnění jak vypadá komiks.

Společné stanovení kritérií:

- Zápletka
- Nápaditost
- Začátek a konec
- Použití textu – není podmínkou

Rozdělení do skupin formou hry molekuly. Tato hra spočívá v tom, že se děti volně pohybují po třídě a seskupí se do skupin o předem daném počtu, který určí učitel. Poté, co jsou ve skupině, mají za úkol vymyslet jednu věc, kterou mají všichni společnou. Poslední rozdělení do skupin je konečné a v těchto skupinách děti tvoří.

Zadání úkolu: Nakreslit komiks, ve kterém bude mít židle hlavní roli.

Hlavní část: Výtvarná tvorba

Závěr: Prezentace práce každé skupiny.

Rozhovor nad dětskými pracemi.

Zhodnocení podle kritérií.

Komiksy dětí

Reflexe hodiny:

Realizace námětu „židle v hlavní roli“ byla opět z důvodu práce ve skupině náročná organizačně. Projevili se zde stejné problémy jako u námětu č. 3 a to neschopnost dětí domluvit se, najít si pracovní plochu a také pracovat bez chaosu. Ze začátku se s námětem nemohli „poprat“ opět nevěděli jak jej uchopit. Díky tomu, že pracovali ve skupinách a vždy dali své nápady dohromady, dospělo řešení úkolu ke zdárnému konci. Dokonce nechtěli skončit a neustále jsem jim musela dávat čas navíc, což se projevilo v úspěchanosti prezentace. (viz. Videozáznam na CD). Výsledek práce byl uspokojivý a všichni jsme se při prezentaci výborně pobavili nad komičností příběhů.

Reflexe celé výtvarné řady:

Závěrečným výstupem výtvarné řady a to jak pro mě, jako pro vyučujícího, tak i pro děti byla poslední aktivita. Každé z dětí se mělo zamyslet nad vším, co jsme po celou dobu dělali a shrnout, jaké vlastnosti, dovednosti a znalosti jsou pro designéra nejdůležitější, napsat je na malý lístek. Tyto lístky jsme si společně přečetli a dále o nich diskutovaly. Dospěly jsme k zajímavým závěrům.

Každý se na tuto profesi díval z jiného hlediska a velmi ho obohatily názory ostatních. Na závěr jsme společně vybraly ta hesla, která se celému kolektivu zdála nejdůležitější, a sestavili je do přehledné tabulky.

(viz. níže)

CO MUSÍ DESIGNÉR UMĚT

ÚKOL: Napiš jednu schopnost, jednu dovednost a vlastnost, kterou musí designér mít.

Děti při prezentaci skupinové práce - komiks

Fotografie lístků z reflexe výtvarné řady

schopnosti	vlastnosti	dovednosti, znalosti
Schopnosti, jsou předpoklady k určité činnosti. Buď jsme se s nimi narodili, nebo jsme je získali v průběhu života.	Vlastnosti jsou vrozené každému člověku. Ovlivňují způsoby reagování.	Dovednost je získaná opakováním, umožňuje nám dělat určitou činnost. Je to soubor věcí, jež se člověk naučí a které jsou důležité k určité činnosti.
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Umět sestavit nápad ✓ Používat vlastní hlavu ✓ Umět přemýšlet ✓ Zručnost ✓ Spolupracovat ✓ Hledat inspiraci ✓ Mít smysl pro módu ✓ Schopnost sestavit dobrý tým ✓ Schopnost naslouchat- poslouchat jiné ✓ Nebát se dělat blázniviny ✓ Flexibilita- schopen se přizpůsobit ✓ Pracovité ruce 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ fantazie ✓ tvořivost ✓ nápaditost ✓ zručnost ✓ představivost ✓ chytrost ✓ vynalézavost ✓ tvůrčivost ✓ trpělivost- nesmí se rozčilovat ✓ mít představivost ✓ odvážnost- nesmí se bát a to, co ho napadne, musí udělat ✓ výdrž- když se mu to nepovede, musí to zkusit znova ✓ mít vkus ✓ mít odhad 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ umět různé jazyky ✓ znalost umění ✓ umět dobře rýsovat ✓ vystudovat vysokou školu ✓ znalost materiálu- musí vědět z čeho se co dělá ✓ dobře malovat ✓ vědět jak se to vyrobí ✓ znát dobrý postup ✓ musí znát know-how ✓ znalost trendů a módy ✓ znalost barev

Nezařaditelné: Designér musí být osobností zvláštní, musí mít manželku, která bude železa, musí mít peníze. Když tohle všechno má, tak pak už to jde samo

Děti při prezentacích výsledků své práce

: mít nervy ze

5.3 Realizace výtvarné řady „hrajeme si se židlemi“

Základní údaje:

Třída: 3. Ročník

Počet dětí: 24 (14 chlapců, 10 dívek)

Škola: ZŠ Londýnská, Praha 2

Časová dotace: Každá část se odehrávala v klasických hodinách VV (45 minut)

Vzdělávací program: Školní vzdělávací program, oblast Kultura a umění

Imaginační činnosti: „zmizení židlí“

Realizace:

Rozhovor na téma: Představte si, co by se stalo, kdyby všechny židle na světě zmizely..

Jak by to vypadalo v tramvaji, v divadle, u zubaře...

(Výsledky rozhovoru na videozáznamu viz CD)

Rozhovor na téma: Vyprávěj příběh, který zažila školní židle, lavička v parku atd.

(Výsledky rozhovoru na videozáznamu viz CD).

Výsledky stínohry

Námět: Stínohra, aneb jak se sedí na židli

Výtvarný úkol: Předved', různé možnosti jakými lze sedět na židli.

Klíčová slova: Stín, nápad, poloha těla, fotografie

Druh výtvarné činnosti: dramatizace, výtvarná akce

Technické realizační prostředky: židle, lampa, fotoaparát

Úvod: Komunitní kruh

Vysvětlení úkolu: Předved', různé možnosti jakými lze sedět na židli.

Hlavní část: Stínohra

Závěr hodiny: Reflexe

Reflexe hodiny:

V rámci této hodiny proběhly i imaginační rozhovory (viz CD), které byly plné zajímavých nápadů. Děti měly velmi pádné argumenty, se kterými nezbývalo než souhlasit. V návaznosti na rozhovory plynule proběhla i stínohra, u které bylo nejhorší technické zabezpečení. Dopravit do školy všechny potřebné pomůcky (fotoaparát, stativ, světla, pozadí k focení) a nainstalovat je do prostoru třídy. Obtížné bylo i samotné focení, kdy se musel najít vhodný úhel, ze kterého stínohra vypadala nejzajímavěji. Konečný zvolený úhel byl mírně ze strany a ze spodu, proto stíny vypadají velké a mírně deformované. Z organizačního hlediska bylo focení rovněž problematické, protože se jej nezúčastňovaly všechny děti naráz a ostatní měly dlouhou chvíli. Přes všechny tyto problémy se hodina vydařila a děti měly zajímavý zážitek.

Námět: Židle na nečekaných místech

Výtvarný úkol: Nakreslí židli na místo, kde bys ji nikdy nečekal

Klíčová slova: představivost, nečekanost, šokovat, nápaditost, spolupráce

Druh výtvarné činnosti: volná tvorba zobrazující

Technické realizační prostředky: A4, fixa

Úvod: Komunitní kruh

Imaginační rozhovor o tom, kde židle běžně jsou a kde bychom je nečekali

Výtvarný úkol: Nakreslí židli na místo, kde bys ji nikdy nečekal

Hlavní část: Vlastní tvorba

Závěr hodiny: Reflexe v komunitním kruhu.

Rozhovor nad dětskými pracemi. Hádání místa, kde je umístěná židle.

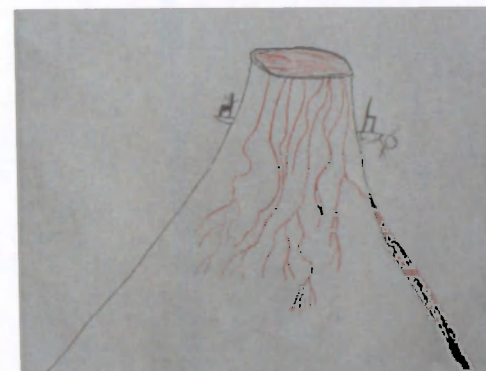
Shrnutí práce, co dělalo problémy a co naopak problémem nebylo.

(Videozáznam na CD)

Reflexe hodiny:

Tato hodina proběhla velmi rychle a byla pro aktéry zajímavá. Již jen samotný rozhovor na toto téma byl zábavný. Následná tvorba, při které děti měly ztvárnit zajímavé místo, kde by židli nečekali, byla velmi klidná. Bylo to z toho důvodu, že děti měly za úkol si svoje místo nechat pro sebe a nikomu jej

Ukázky práce dětí:

předem neprozrazovat. Ve třídě tímto vznikla zajímavá atmosféra plná tajemného napětí, kdy si každý našel svoje soukromé místo, aby jej při práci nikdo nerušil. V závěrečné prezentaci jsme navzájem hádali, kde se židle nachází, čímž jsme tajemství odhalili. Práce děti velmi bavila a vymyslely úžasná místa, o kterých jsme si dále povídali.

Námět: trůn pro krále lesa

Výtvarný úkol: Vytvořit z dostupných přírodních materiálů trůn pro mytického krále lesa.

Klíčová slova: přírodní materiál, prostředí, příroda, dotvoření, židle

Technické realizační prostředky: přírodní materiál (větve, listí, kameny atd.)

Nerealizováno z důvodu nepřízně počasí.

5.4 Nerealizované náměty

VN8: Trůn pro krále lesa

VN9: Sněhová židle

VN10: Oblečená x vysvlečená židle

6. Závěr

S průběhem realizace obou výtvarných řad i s jejich výsledky jsem celkově spokojena. Podařilo se mi naplnit předem stanovené cíle a obzvláště můj osobní cíl, aby děti práce bavila a byly z ní nadšené. Toto nadšení jsem mnohdy musela až krotit, neboť se projevovalo hlavně při skupinových pracích přílišnou hlučností. Každá z výtvarných řad byla úplně jiná, což nebylo to dáno pouze věkovou odlišností, ale i jejich celkovým zaměřením.

Nejobtížnější na realizaci byla zřejmě stínohra, ale i ta nakonec dopadla celkově dobře. Další problém byl, jakým způsobem výtvarné práce zdokumentovat, neboť učit a zároveň fotit či natáčet je velký problém. Mnohé aktivity proto nemám zdokumentovány a celkově mě to mrzí.

Snažila jsem se zrealizovat co nejvíce námětů, nejen proto, aby nebyly vymyšleny jen „pro papír“, ale zejména proto, že mě samotnou způsob jejich realizace velmi zajímal. U jednoho z témat, imaginačním rozhovoru na téma zmizení židlí, budu s dětmi v ZŠ Londýnská dokonce pokračovat. Neboť paní učitelka se pro tento námět velmi nadchla a proto se rozhodla vyzkoušet si s dětmi „den bez židlí“ v reálu. Tato realizace proběhne bohužel až po odevzdání Diplomové práce a z toho důvodu ji sem nemohu zařadit.

Jsem velmi ráda, že jsem se při realizaci setkala s takovým nadšením nejen u dětí, ale i u vyučujících.

Výtvarná část

[Zadejte text.]

1. Úvod

Z počátku jsem se cítila velmi limitována zadáním práce, ve kterém je napsáno u výtvarné části: „Vytvořte cyklus kreseb a studií jako vlastní návrhy židle.“ Ihned jsem věděla, že tudy cesta nepovede. Zkusila jsem tedy nad touto částí přemýšlet jinak. I když se vystavuji riziku, že se dostanu do konfliktu s již zmíněným zadáním, přesto si za jiným pojetím stojím.

Finální verze výtvarné části prošla velmi dlouhou cestou a je výsledkem obtížného procesu. Pokusím se zde tento proces alespoň náznakem popsat, neboť i ten je nedílnou součástí mě samotné a tedy i Diplomové práce. Na začátku jsem si sama pro sebe vytvořila námětovou mapu, obdobně jak postupuji s dětmi, jsem postupovala i při vlastní práci. Napadala mě spousta více či méně „vhodných“ námětů. Ať již to byly ony kreslené návrhy v podobě židle, kterou bych chtěla mít doma, další variantou bylo, že mou hlavní prací bude dekor na textile, jež se používají k čalounění židlí. V následující fázi jsem se odpoutala od znázorňování pomocí kresby a zabývala jsem se fotografií. Mezi další náměty patřila práce s již existující židlí a to buď její fotografování v neobvyklých pozicích či místech, nebo dotvoření již existující židle. Od fotografie jako takové byl již jen krůček k akčnímu umění, ve kterém jsem se realizovala.

Ani akční umění, v té podobě jak je níže uvidíte, nebyl samozřejmě jediný námět, opět je výsledkem dlouhodobé „činnosti mozku“. Prvotní nápad jsem dostala při cestě kolem skládky, kde hrdě stála stará oprýskaná židle. Napadlo mě, že ji tu přeci nemohu nechat. Vzala jsem ji na ramena a rozhodla se ji přes celou Prahu odvézt na kolej. Bylo to doslova jako ve známé písni od Jaromíra Nohavici: „vlakem metrem lodí a pak tramvají“. Už samotná cesta v tramvaji byl pro mě a hlavně pro mé spolucestující obrovský zážitek. Jednoduše místo abych seděla na tramvajové sedačce, tak jsem seděla na své židli. Na tramvajovém ostrůvku při čekání na spojení jsem opět usedla na židli. Pomalu jsem všudypřítomné nechápavé pohledy přestala vnímat a naopak se jimi začala bavit. Z této situace vyplynul můj prvotní nápad a to, absolvovat nějakou podobnou cestu městskou dopravou tentokrát i s video dokumentací okolního prostředí a reakcí lidí. Dlouho mi tento nápad ležel v hlavě, ale postupně jsem od něj opouštěla a směřovala k jinému. Postavit židli v době největší špičky na velmi frekventovaná místa a opět sledovat reakce kolemjdoucích. Ani tato verze nebyla finální. Dalším nápadem bylo onu židli opravit a přetřít na bílo, nalepit, pozdějším výstupem bylo napsat, na ni fráze typu: Jaký je tvůj sen, napiš své přání, co by sis přál, atd. Následně proběhl vývoj směrem k cizojazyčným frázím,

[Zadejte text.]

aby textu rozumělo co největší spektrum lidí. Takto připravenou židli jsem chtěla postavit opět na frekventované místo, přičemž by součástí byl blok či nějaké plátno, na které by turisté i místní obyvatelé mohli psát ona tajná přání.

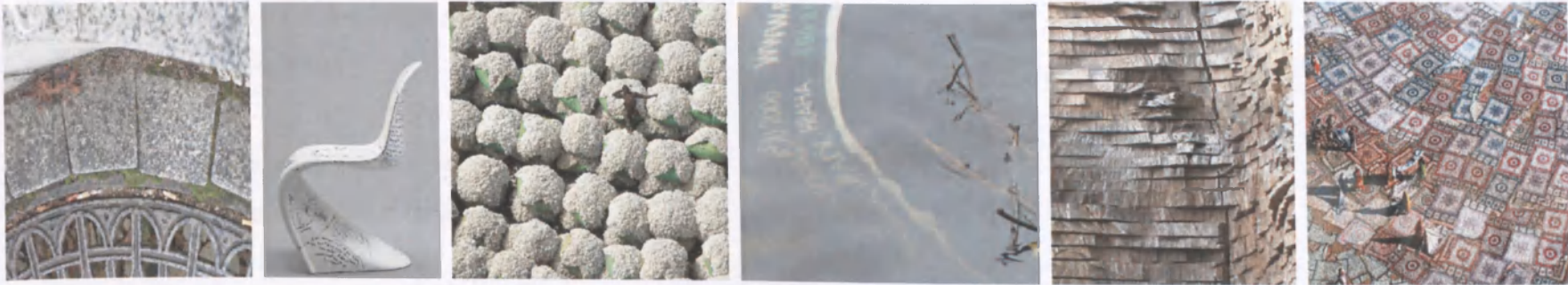
Opravdu konečným výstupem je akční umění popsané dále v textu a ve scénáři. Pokud bych jej měla shrnout, vypadalo takhle: Opravenou židli vystavit na frekventované místo spolu s psacími potřebami a sledovat reakce kolemjdoucích aktérů při psaní tajných přání na židli.

Dalo by se říci, že po prožití zážitků typu schovávání se na koleji před paní uklízečkou při opravování a následném natírání židle, po cestě dopravními prostředky, po samotném akčním umění je židle doslova mou součástí a to neoddělitelnou. Zkrátka zažili jsme spolu tolik věcí, že se jí jen tak nevzdám.

[Zadejte text.]

2. Inspirační zdroje

Inspirační zdroje jsou všechny podněty z okolí, které jsem vnímala v průběhu celé realizace výtvarné části a jež mě více či méně ovlivnily.

ABCabcdinqp& 12834 (,;!)*
aeABCjfkstxyz& Solpera OSF Book
ABCabcdnqp& 12834 (,;!)*
aeABCjfkstxyz& Solpera OSF Black
ABCabcdenqp& 12834 (,;!)*
aeABCfgijkstxyz& Solpera OSF Blue
ABCabcdenqprsw& 12834 (,;!)*
aeABCfghijkstxyz&

ŽIDLE (ČS)
CHAIR (A, J)
STUHL (NJ)
CHAISE (FR)
SEDIA (IT)
SILLA (ESP)
KRZESLO (PL)
SCAUM (RUM)
STOL (SWE)
STOLICA (HRV)

[Zadejte text.]

3. Akce

3.1 Scénář akce

- Přepravení židle na staroměstské náměstí
- Vybrání vhodného místa
- Umístění židle
- Napsání prvního přání jedním z protagonistů
- Pozorování a filmování reakcí kolemjdoucích
- Pozorování reakcí

Fráze v různých jazycích:

Čeština: Napiš své přání...

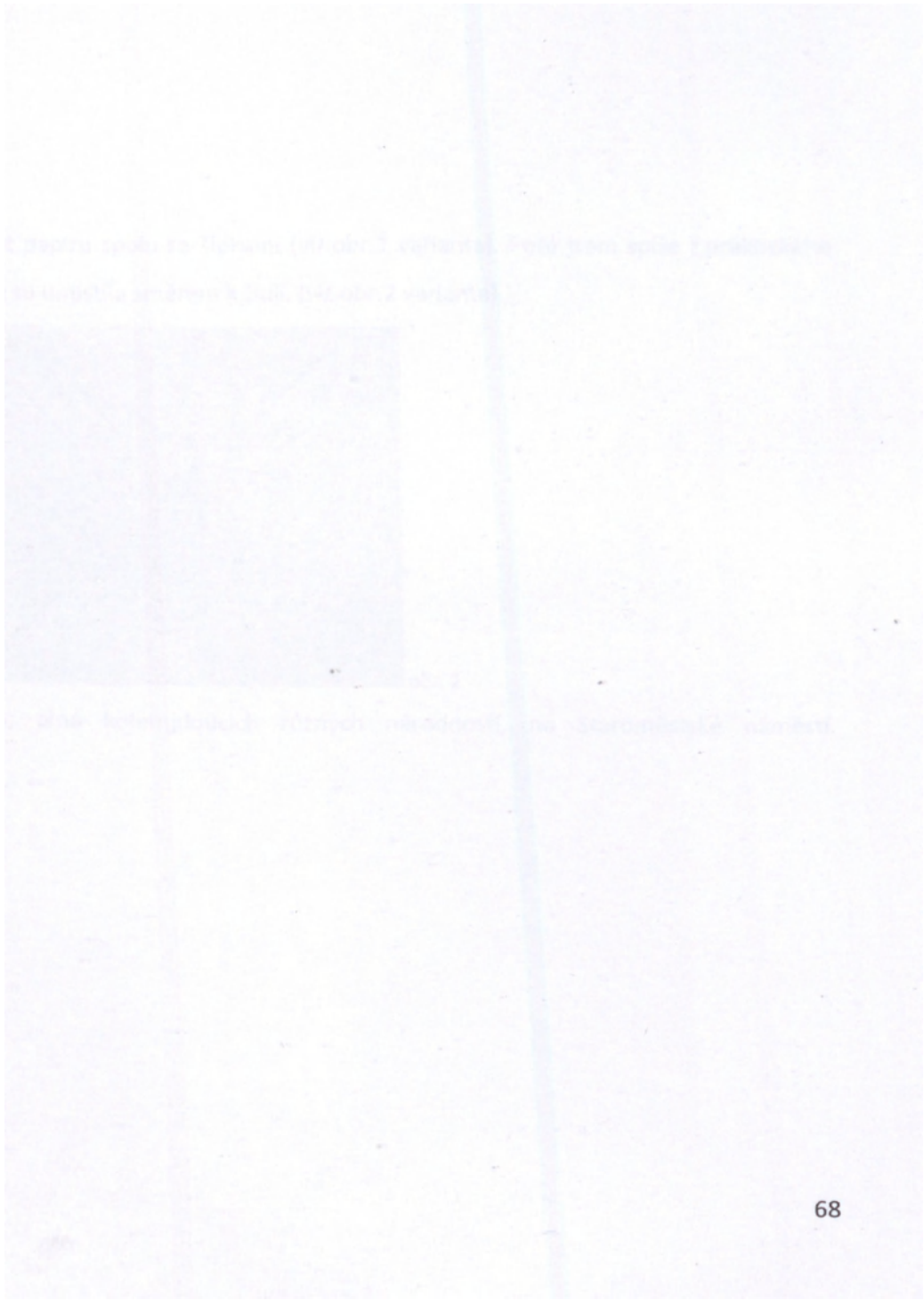
Angličtina: Write your wishes...

Němčina: Schreib dein Wunsch...

Francouzština: Écris tes souhaits...

Ruština: напиши мне, что ты хочешь?

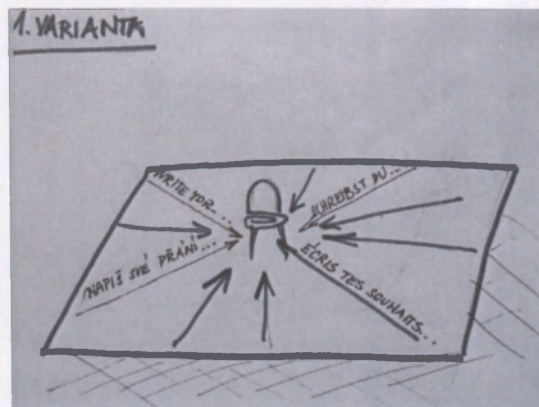
Španělština: Escribas su deseo...

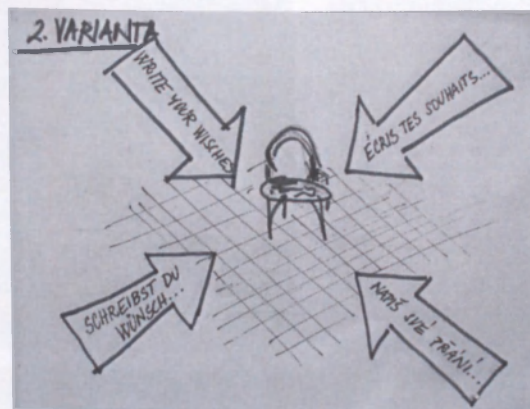
[Zadejte text.]

3.2 Náskres místa akce

I v této fázi je patrný vývoj. Nejprve jsem chtěla fráze napsat na velký formát papíru spolu se šipkami (viz.obr.1 varianta). Poté jsem spíše z praktického hlediska zvolila druhou variantu, kdy jsem každou frázi napsala na jednu šipku a tu umístila směrem k židli. (viz.obr.2 varianta)

obr. 1

obr. 2

Rozhodla jsem se pro umístění židle na velmi frekventované místo, plné kolemjdoucích různých národností, na Staroměstské náměstí.

[Zadejte text.]

3.3 Fotografie a videozáznamem

Zde je pouze výběr nejzajímavějších záběrů. Celý záznam je přiložen na CD v závěru diplomové práce.

[Zadejte text.]

[Zadejte text.]

Židle splněných přání....

...v záři reflektorů ...

...může být hvězdou...

...unavenou...

...a nakonec židlí, jež si nikdo nevsímá

[Zadejte text.]

3.4 Reflexe

Postupovala jsem podle připraveného scénáře akce. Po dopravení židle na Staroměstské náměstí jsme vybrali vhodné místo, na které jsme instalovali židli a předem připravené šipky s frázemi (viz videozáznam). Poté jsme si sedli na lavičku a z povzdálí sledovali, co se děje. První půl hodinu se v podstatě nic nedělo, lidé pouze chodili kolem a rozhlíželi se. Občas se někdo zastavil a podíval se na fráze nebo na židli. Průlom nastal až kolem jedenácté hodiny, kdy na náměstí přibýlo lidí z důvodu podívané na orloji. Jakmile se na židli objevilo první přání, už šlo vše rychleji. Kolemjdoucí se tolik nestyděli, když viděli shluk lidí kolem židle, tak se šli podívat, co se děje. Většina se hned chopila fixy a napsala své přání, nebo se jen podepsali. I když jsme se snažili sledovat vše z povzdálí, stejně jsme neunikli pozornosti. Nejednou se za námi někdo zastavil a zajímal se, co se zde děje.

První umístění židle bylo v místě poledníku a poté jsme se přesunuli do centra dění, pod orloj. Po přesunu se frekvence nápisů na židli zněkolikanásobila.

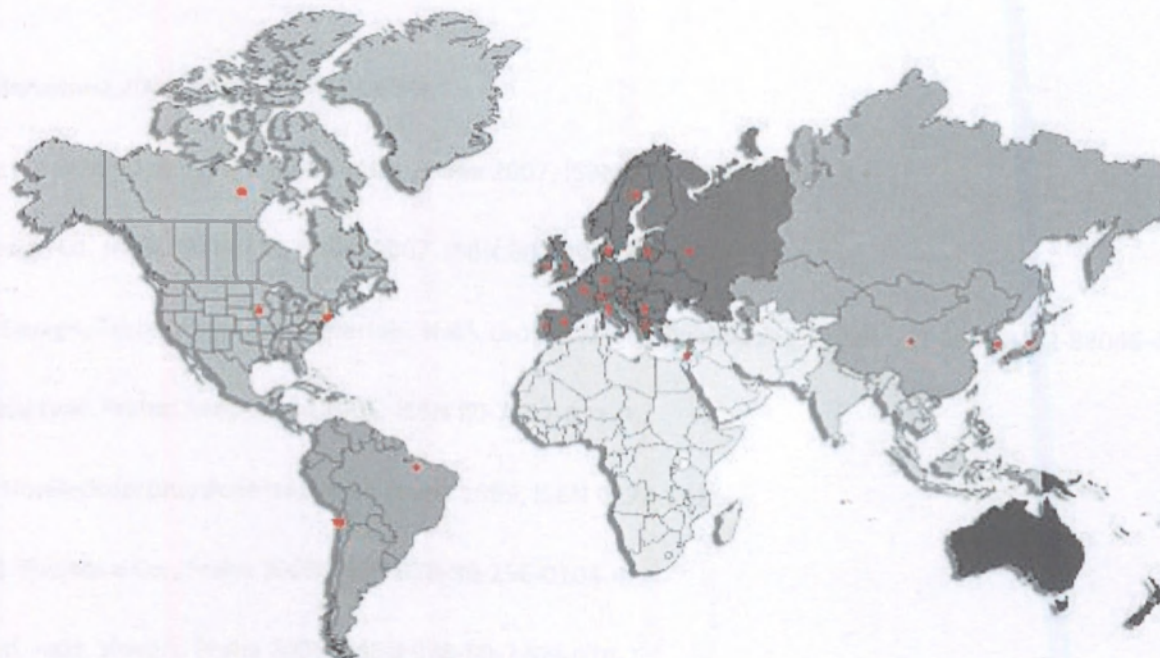
Na druhém místě jsme setrvali ještě hodinu, natáčeli a fotografovali. Po hodině byla židle téměř zaplněná a bylo po akci.

Z počátku jsem měla velký strach, jak budou kolemjdoucí na židli reagovat a jestli vůbec nějak reagovat budou. Musím říci, že spousta lidí jen kolem prošla a ani si ničeho neobvyklého nevšimla. Vtipné bylo, že kolem procházely celé skupiny turistů bez pozastavení. Vzhledem k předem zvolenému místu je patrné, že lidé, kteří psali na židli svá přání, pocházejí z celého světa.

Vše dobře dopadlo, i přes nepřízeň počasí vše proběhlo podle předem připraveného scénáře.

[Zadejte text.]

Mapa míst, ze kterých pochází přání zachycená na židli.

4. Závěr

Kdybych měla shrnout celý proces vzniku nejen výtvarné části, ale i diplomové práce, použila bych slovo – složitý. Od zadání diplomové práce mě židle provází v podstatě celý rok. Vidím židle všude, kam se podívám. Kudy chodím, tudy přemýšlím.

Přestože byla práce velmi náročná, jsem s celkovým výsledkem spokojena.

Použité zdroje:

Seznam literatury:

1. Bueno,P.: Chairs, Atrium Barcelona 2004, ISBN 84-98692-95-3
2. Bhaskaranová,L.: Pododby moderního designu. Nakl.Slovart, Praha 2007, ISBN 978-80-7209-864-4
3. Bruthansová, T.: Český design 01. Nakl. PROSTOR, Praha 2007, ISBN 80-239-4817-2
4. Byars,M.: Chairs:Design, Technology and materials. Nakl. Laurence King Publisching, London 2006, ISBN 2-88046-442-0
5. Cikánová, K. Objevujte s námi tvar. Praha: Aventinum,1995, ISBN 80-7151-031-9.
6. Czech design 1980 – 1999. Uměleckoprůmyslové muzeum, Praha 1999, ISBN 0278-9426
7. Encyklopedie nábytku, nakl. Svojtka a Co., Praha 2000, ISBN 978-80-256-0104-4
8. Fairs,M.: Design 21.století. nakl. Slovart, Praha 2006, ISBN 978-80-7209-970-2
9. Fiellovi, Ch. a P.: Design pro 21.století, nakl.Taschen Kolín 2004, ISBN 80-7198-351-9
10. Fiell,Ch&P.:Design of the 20th Century, Taschen Koln 1999, ISBN 3-8228-5873-0
11. Fiellovi, Ch. a P.: 1000 chairs. Nakl. Benedikt Taschen, Kolín 1997, ISBN 3-8228-5760-2
12. Hazuková,H.-Šamšula,P.: Didaktika výtvarné výchovy I. Praha UK PedF 2005, ISBN 80-7290-237-7
13. Hazuková : Příprava učitele na rozhodování ve VV I.Praha UK PedF 1994

14. Hazuková : Příprava učitele na rozhodování ve VV II Praha UK PedF 1995
15. Kanická,L.: Design nábytku v současném světě, Nakl.ERA, Brno 2007, ISBN 978-80-7366-107-6
16. Morganová,P.: Akční umění. Nakl.Votobia Olomouc 1999, ISBN 80-7198-351-9
17. Pelcl, S.: Český design 1995 – 2000. Nakl. PROSTOR, Praha 2001, ISBN 80-902736-6-1
18. Rileyová, N.: Dějiny užitého umění. Slovart, Praha 2007, ISBN 80-7209-549-8
19. Roeselová,V. Řady a projekty ve výtvarné výchově, Praha : Sarah,1997, ISBN 80-902267-2-8
20. Slavík,J.: Hodnocení v současné škole. Praha: Portál 1999, ISBN: 80-7178-262-9
21. Slavíková,V.,Slavík,J.,Hazuková,H.: Výtvarné čarování/artefiletika pro předškoláky a mladší školáky, Praha: UK,PedF 2000, ISBN 80-7290-016-1
22. Sparkeová, P.: Století designu - průkopníci designu 20. Století, Nakl.Slovart , Praha 1999, ISBN 80-7209-142-5
23. Šamšula P. Obrazárna v hlavě 1-2. Praha: Práce 1996, ISBN 80-208-038-07
24. Zhoř,I.,Horáček,R.,Havlík,V.: Akční umění, Nakl.Pedf.UPOL 1991, ISBN 80-7067-074-6
25. Žižková,Fischer, Bruthansová.: Český interiér a nábytkový design 1989-1999, Nakl. PROSTOR 2000, Praha, ISBN 80-902736-1-0

Výstavy:

Výstava diplomových prací studentů VŠUP, 12. - 27. 6. 2008 Budova VŠUP

Eames by Vitra, 9.10-2.11.2008, Výstavní sál UPM Praha

Artěl, umění pro nevěšední den 1908-1935, 27.11.2008-1.3.2009, UPM Praha

Muzeum židlí, Bystřice pod Hostýnem (stálá expozice)

Internetové adresy:

<http://www.czech100.com/?lang=cz&page=icons&id=65>

www.corian.com

www.nest.co.uk/graphics/designers_thumbs

Katalogy:

Lamarová, M.: Židle 20. století (katalog k výstavě), UPM 1982

Česká židle, katalog k výstavě, Design centrum ČR 1996

Seznam příloh na CD

K didaktické části:

- Dětské práce
- imaginační rozhovor (video)
 - komiks (foto, video)
 - modely židlí (foto)
 - reklama na židli (foto)
 - stínohra (foto)
 - židle pro (foto)
 - židle na nečekaném místě (foto, video)

K teoretické části:

Obrazová dokumentace

- historie od počátku do 19. století (foto)
- 20. Století (foto)
- současnost (foto)

K výtvarné části:

- Záznam akce
- nákresy místa (foto)
 - akce (foto, video)
 - výsledná židle (foto)

